קול המושב

שבועון המושבים וההתיישבות הכפרית ■ מס' 811 ■ 28 בנובמבר 2013 ■ כ"ה בכסלו תשע"ד

צמיגי שלומי בע"מ

ראה עמ' 19

צילום: אלי דסה

לקח בשתי ידיים

מה יביא בכפיו להתיישבות ולחקלאים היו"ר הנבחר של מפלגת העבודה, יצחק בוז'י הרצוג, שניצח ברוב גדול? בתנועת המושבים מברכים על הבחירה, אבל ממתינים לראות מה ייעשה. הבטחות יש מספיק ■ **עמ' 4**

מבטיחים את העתיד

נחמיה לראשות המועצה.

צעירה מתה מפגיעת משאית בצומת זבדיאל

כוחות רבים של מד"א הגיעו לטפל בפצועה אנושות כבת 25, ואף פינו אותה במסוק לסורוקה, אך ללא הועיל

ביום שני (25.11), בשעה 10:47 בבוקר, התקבלה קריאה במוקד מד"א מרחב לכיש על תאונת דרכים, שבה נפגעה הולכת רגל ממשאית בכביש 40, בצומת הכניסה למושב זבדיאל, לכיוון צומת פלוגות.

עם קבלת הקריאה, הוזנקו למקום חובשים ופראמדיקים של מד"א, רכובים על אופנועים, וגם אמבולנס, ניידת טיפול נמרץ ומסוק של מד"א. פראמדיק מד"א, אביבי יהודה, שהגיע למקום וטיפל בפצועה: "כשהגענו למקום התאונה הבחנו שמדובר בתאונה קשה. הולכת הרגל, אישה כבת 30, שלדברי עוברי אורח נפגעה ממשאית, שכבה במרכז הכביש, בנתיב לדרום, כשהיא מחוסרת הכרה, במצב קשה עם פגיעת ראש ופגיעה רב-מערכתית. הענקנו לה טיפול רפואי, ייצבנו את מצבה בשטח, הרדמנו והנשמנו אותה ופינינו אותה למסוק מד"א שהמתין בסמוך ופינה אותה לבי"ח סורוקה".

בבית החולים נפטרה הצעירה מפצעיה. זהות לא פורסמה עד שעת סגירת הגיליון.

התאונה הקטלנית בכביש 40. הפצועה פונתה במסוק לסורוקה צילום: אדי ישראל

30 שנה למושב אמנון

בתום העשור השלישי לעלייתם על הקרקע, מצפים ביישוב להרחבתו. האכלוס יושלם, לפי הערכה, בשנת 2020, ואז יכפיל המושב את מספר בתי האב

יבל ברקאי

מושב העובדים אַמְנוֹן במועצה האזורית מבואות חרמון חגג לאחרונה במסיבה גדולה ובתערוכה את יום הולדתו ה-30. במקור, היה מיועד המושב למפוני סיני, אך כשהם לא רצו לגור בו בפועל, התארגן גרעין של צעירים ממועצות אזוריות גליל עליון ומרום הגליל ו-20 משפחות הקימו את היישוב בשנת 1983, בסיוע המחלקה להתיישבות של הסוכנות היהודית ובאחריות התנועה המיישבת, "העובד הציוני".

היום מתגוררים באמנון 350 איש, ב-72 בתי אב, 42 מהם עוסקים בחקלאות, רובם מגדלים מנגו. היו ניסיונות לגדל אבוקדו, ליצ'י, פרי הדר, אך המקום והאזור הוכיחו שגידול המנגו הוא הטוב ביותר. הישוב ממוקם בחבל כורזים, פונה לכנרת, מדרום לכרכום, ממערב לאלמגור, ששטחיו החקלאיים נושקים לשדות אמנון.

במשך השנים, משנת 1983 ועד 1992, נקלטו משפחות ביישוב לאגודה החקלאית. ב-94' הורחב הישוב ב-30 יחידות דיור קהילתיות, שנבנו על ידי שיכון ופיתוח, ואוכלסו על ידי תושבים ממרכז הארץ ועולים מחבר העמים. כיום יש ביישוב 45 נחלות, מתוכן מאוישות 42 נחלות, יחידה אחת מטופלת על ידי כונס נכסים, שתי יחידות נוספות מעוכבות קליטה על ידי מנהל מקרקעי ישראל.

תקווה אזולאי, ממייסדי המושב והמזכירה המוניציפאלית של היישוב, מספרת על חגיגות ה-30: "במסיבה הייתה אווירה מצוינת. הועלה מחזה שתיאר את העלייה ליישוב, היו מופעים של ילדים וריקודי עם של מבוגרים. "צביקה מרום, מנכ"ל 'העובד הציוני', נאם. נאמו גם ראש המועצה האזורית בני בן מוחר ויו"ר האגודה הקהילתית שלנו, ירמי שחף", מספרת תקווה (במקור מחצור הגלילית, בעלה ממושב אליפלט) על האירוע החגיגי. "היו גם אורחים מהסוכנות היהודית. איילת שחר מכורזים הפיקה, יפה סילוק מהמושב ארגנה וביימה". יצירותיהם של חברי היישוב מוצגות בתערוכה שהושקה לרגל חגיגות 30 השנים הראשונות במועדון החברים במושב.

בימים אלה אמנון חתום על הסכם עם יזם לשם הקמת תשתיות ולבנייה ב-66 מגרשים בני חצי דונם להרחבת בנים ולקליטה חיצונית. ביישוב מקווים, שעד שנת 2020 יאכלסו את כל המגרשים בהרחבה הקהילתית, כך שבסך הכול הייישוב יצמח ויהיו בו 142 יחידות קהילתיות, 45 נחלות חקלאיות ו-45 בנים ממשיכים. אזולאי: "אנו נמצאים בהילוך גבוה מבחינת היזם ומשרד השיכון, אנו תקווה שבתחילת השנה הקרובה 2013 נחל בבנייה מסיבית ביישוב ובקליטה של בנים ותושבים חיצוניים".

תושבי אמנון בחגיגות. 66 מגרשים מיועדים להרחבה צילום: מוטי טוביאנה, "אור וצבע"

תוכן

למי הניצחון?
ממ"י ומשרד המשפטים נאבקים על דמותה של ועדת ההשגות על שומות מקרקעין
10

כל אחד הוא אור קטן
איל רגב מכפר מרדכי חוגג את חנוכה בשתי תערוכות של פסלי האור שעיצב
14

המילים שלכם בעיתון

קוראים יקרים,
"קו למושב" נכתב עבורכם. יש בו מקום לתגובותיכם על הכתבות המתפרסמות בו, למאמרי דעה, לסיפורים ולשירים שכתבתם, ואף לתמונות שלכדו את עיניכם ונשמרו במצלמתכם. כתבו את שם הצלם בשם קובץ התמונה, חתמו על מאמרים ועל יצירות ושלחו אל:
dror.maariv@gmail.com

"קו למושב" גם באינטרנט - **תנועת המושבים:** www.tmoshavim.org.il ■ **תנועת האיחוד החקלאי:** www.ihaklai.org.il

קו למושב

■ **עורך** דרור יוסף
■ **מנהלת עיתון** עדנה זיו

■ **כתבים** חני סולומון, יעקב לזר, נחמן גלבוע, עו"ד אפרת חקיקת, יבל ברקאי, עו"ד איילת רייך-מיכאלי, מירי דג, זהר נוי, סלע קורן, אבי אובליגנהרץ, בר-כוכבא מדרשי, דפנה מאור, יוסי ברג
■ **דואר אלקטרוני**
dror.maariv@gmail.com

■ **מזכירה והפקה** אסתי כלפון 03-7642547
esti.halfon@maariv.co.il
■ **עוזרת הפקה** מזי עזרא
■ **גרפיקה מערכת** שרה ראובן
■ **גרפיקה מודעות** ניקולאי קולניק
מערכת 03-7642441
לוח 03-7642878

יועצי פרסום יעקב קניאל, יורם עביבי

טל' מודעות 03-7642547
פקס מודעות 03-7648728
מודעות kav_daf@maariv.co.il

סיימתם לקרוא?
אנא השליכו את הגיליון לפח המחזור הסמוך למקום מגוריכם.

המערכת והמנהלה רח' קרליבך 2, ת"א

כל הזכויות שמורות. אין להעתיק, לתרגם, לשדר בכל אמצעי, לאחסן במאגר מידע, לפרסם או להפיץ בכל אמצעי כל חלק מן המודפס בעיתון הזה.

צור: "נרצה לראות שינוי ביחס"

ניצחון הרצוג על יחימוביץ' בבחירות המקדימות בעבודה נותן תקווה לשינוי ביחס להתיישבות ולחקלאים, אבל אין בה די למזכ"ל תנועת המושבים, שרוצה לראות מעשים. הנשיא פרס לבנו של הנשיא השישי: מברך אותך על התפקיד, זו סגירת מעגל עבורי

אריק בנדר, זאב קם, דרור יוסף

מהפך במפלגת העבודה: ח"כ יצחק (בוז'י) הרצוג נבחר לתפקיד יו"ר המפלגה במקומה של שלי יחימוביץ', שהתקשרה לברך אותו לפני שנודעו התוצאות הסופיות. "אסייע לו בחיזוקה של העבודה", אמרה יחימוביץ'. הרצוג: "רואה ביחימוביץ' שותפה מרכזית".

58.5% מבעלי זכות ההצבעה שהגיעו לקל־פיות ביום חמישי שעבר (21.11), 52.73% בסך הכול, נתנו את קולם לבוז'י הרצוג, יחימו־ביץ' השיגה 41.5% מקולות הבוחרים. הרצוג צפוי להחליף את יושבת הראש המכהנת שלי יחימוביץ', שהתמודדה מולו ונכשלה בניסיון להיבחר בשנית לתפקיד.

בכך נשמרה המסורת הידועה של המפל־גה, לפיה בכל מערכת בחירות מקדימה שבה התמודד יו"ר מכהן – הוא לא זכה בתפקיד מחדש. הרצוג צפוי לרשת גם את תפקיד יו"ר האופוזיציה, במקומה של יחימוביץ', כמי שי־עמוד בראש המפלגה הגדולה בכנסת שאינה חברה בקואליציה.

בתנועת המושבים מרוצים מניצחונו של הרצוג בבחירות המקדימות לראשות מפלגת העבודה. הנתק בין ההתיישבות והחקלאים ובין המפלגה שהייתה מזוהה עמם מראשיתה היה ברור וניכר יותר לעין בשנתיים שבהן יחימו־ביץ' עמדה בראשה.

מזכ"ל תנועת המושבים, מאיר צור, אינו מסתפק בהכרעת חברי המפלגה ובחילוף במנ־היגות ורוצה לראות שינוי לטובה בהתייחסות לחקלאות ולנציגיה המושבניקים: "אנחנו נוכל להיות מרוצים כשנראה מעשים בשטח. יחימוביץ' הייתה מנותקת מהחקלאות ומהה־תיישבות ואנחנו מברכים על הבחירה בהרצוג, אבל אין בזה די, נרצה לראות שינוי ביחס".

עם היוודע התוצאות שהצביעו על פער הולך וגדל ביניהם, יחימוביץ' התקשרה לברך את הרצוג. "איחלתי לו הצלחה", כתבה לאחר השיחה היו"ר היוצאת בעמוד הפייסבוק שלה. "אמרתי לו שאני מכבדת כמובן את ההכר־עה הדמוקרטית, שזו היתה התמודדות הוגנת, ושאשתף אתו פעולה ואסייע לו בחיזוקה של העבודה כאלטרנטיבה לממשלת הימין המדיני והכלכלי של נתניהו".

הרצוג הודה ליחימוביץ' והשניים סיכמו לע־בוד יחדיו על מנת לקדם את מטרות המפלגה. בהודעת הניצחון שפרסם בעמוד הפייסבוק שלו כתב היו"ר הנבחר: "חברים, אנחנו מנ־צחים, אנחנו ניצחנו! שלי יחימוביץ' טלפ־נה אלי לפני מספר דקות ובירכה אותי על היבחרי לתפקיד יו"ר מפלגת העבודה. שלי אמרה לי, כי מהיום היא מתגייסת להצלחת המפלגה בראשותי ולהחזרתה לשלטון. הודיתי לה מקרב לה, ואמרתי לה מה שאמרתי בימים האחרונים, כי אני רואה בה שותפה מרכזית וחשובה להצלחתה של המפלגה.

הרצוג נבחר לתפקיד יו"ר המפלגה פחות משנה מאז התקיימו הבחירות לכנסת ה–19, שבהן רצה מפלגת העבודה בראשותה של יחי־מוביץ', ובתאריך שקבעה יחימוביץ' בעצמה. היא אף לא אפשרה מפקד של חברים חדשים.

"חברים, זו רק תחילת הדרך", המשיך הרצוג. "אנחנו מתחילים היום במסע האמיתי לשינוי פני המדינה. תודה לכולכם מכל הלב, תודה לכל מי שסייע, התנדב, עזר, התאמץ, לא ישן, תודה לצוות האנשים שאיתי, תודה למשפחה, תודה, תודה, תודה. יש לנו המון עבודה לפני־נו, יש לנו עבודה גדולה לפנינו. יחד ננצח".

בפגישה ראשונה בין נשיא המדינה שמעון פרס עם יו"ר מפלגת העבודה הנכנס, יצחק בוז'י הרצוג, בבית הנשיא, בירך פרס את הרצוג ואמר: "זוהי התרגשות גדולה עבורי וסגירת המעגל לברך אותך לאחר שנבחרת ליושב ראש מפלגת העבודה. אביך כנשיא, הטיל עליי תפקידים שונים לטובת מדינת ישראל בהיותי חבר מפלגת העבודה, ואילו היום אנו סוגרים מעגל בו אני כנשיא מברך אותך בהיותך יושב ראש המפלגה".

היו"ר היוצאת התייחסה להפסד שלה בפ־ריימריז של מפלגת העבודה באירוע תודה לפעילים בהוד השרון: "אין לי מילים שיכילו את התודה כלפיכם ואת המסירות שגיליתם. מסרתם את נפשכם בתקופה הזאת ואתם נמ־צאים אתי כבר שנים לא מעטות. תודה ושוב פעם תודה. אתם פשוט נפלאים.

"אנחנו חיים, נושמים ופעילים בתוך מפלגה דמוקרטית ולכן מקבלים תוצאות של מפל־גה דמוקרטית", המשיכה יחימוביץ', "אנחנו נרתמים מעכשיו לעשייה משותפת יחד עם היו"ר הנבחר.

"אני יודעת שלחלק מכם יש רגשות קשים" הוסיפה, "יש מחלוקת אידאולוגית מסוימת עם בוז'י, אבל דמוקרטיה היא דמוקרטיה. בי נשב־עתי, שלא אעשה ליו"ר הנבחר מה שעשו לי כשנבחרתי: בלי תנאים, בלי דרישות לתפקי־דים, בלי איומים, בלי דרישות למספר שתיים ומשוריין, וכל הדרישות המוזרות והמגוחכות שאני לא מכירה בהן בכלל. מנהיגות לא נב־נית בג'ובים ובדילים. הדרך שלנו היא קריטית ומשמעותית לחברה הישראלית. אנחנו נושאי הדגל ומאמינים בחברה צודקת ומגשימים את הציונות כפי שהיא".

יחימוביץ' הודתה, כי "ההפסד בבחירות הוא כישלון. יש לנו דרך ארוכה לעשות. אנחנו יודעים במה אנחנו מאמינים ולאן אנחנו לוק־חים את החברה הישראלית. הדרך שלנו היא הצודקת והנאורה, של השגשוג, שבו כל אחד יכול לחיות בכבוד.

"המקום שלנו הוא מפלגת העבודה וערכי תנועת העבודה. אלו הערכים שלנו. אני מבק־שת מכם לא רק שלא לעלות על הדעת לעזוב את המפלגה, אלא בדיוק להפך, לגייס מתפק־דים חדשים. די למפלגות אופנה ולטרנדים, אנחנו חיים במפלגה אמיתית".

עם היוודע דבר ניצחונו בהפרש של 5,000 קולות, נשא יו"ר העבודה הנכנס, ח"כ יצחק בוז'י הרצוג, נאום בבית סוקולוב שבתל אביב: "כתפילתו של הכהן הגדול ביום הכיפורים, אני רוצה לומר 'אני העני ממעש', מפלגת העבודה יוצאת לדרך חדשה, שבסופה נחזור להיות מפלגה גדולה שתקרא תיגר על השל־טון במדינת ישראל.

"גדלתי בתנועת העבודה, אני חבר מפלגה כל חיי. אלך לאורם ובדרכם של ענקים, את המסע הזה אני לא יכול ולא אעשה לבד", הבהיר.

לבני להרצוג: הצטרפו לממשלה

שרת המשפטים ציפי לבני בירכה את היו"ר החדש של העבודה וקראה לו להצטרף לקו־אליציה. מנגד, יו"ר מרצ, זהבה גלאון, קראה למפלגת העבודה "להישאר עם מרצ באופו־זיציה ולא לחבור לקואליציה של נתניהו". גם ח"כ אלי ישי (ש"ס) אמר כי על מפלגת העבודה להישאר באופוזיציה. "על מפלגת העבודה ועל מפלגת ש"ס להמשיך בשיתוף פעולה ולהציב אלטרנטיבה שלטונית ראויה הרואה לנגד עיניה את עתיד העם והחובה לשמור על אחדותו".

חבר המפלגה, ח"כ בנימין (פואד) בן אליע־זר, איחל להרצוג הצלחה בתפקיד. בן אליעזר אמר, כי "תחת הנהגתו של הרצוג תחזור מפ־לגת העבודה למקומה הטבעי בהנהגת המדי־נה כמפלגת שלטון או כאלטרנטיבה לשלטון, ותשיב אליה קהלים רבים. יצחק הרצוג יניף את שני הדגלים, המדיני והחברתי, והוא ית־רום לנו מניסיונו ומהצלחותיו".

יצחק בוז'י הרצוג מודה לבוחריו. "נחזור להיות מפלגה גדולה" צילום: אלי דסה

שלי יחימוביץ' בין תומכיה. בלי תנאים, בלי דרישות צילום: ראובן קסטרו

הדבוראים: ליברמן, בדוק את משרד החקלאות

"נמשיך להיאבק נגד משרד החקלאות עד שידברו אתנו באופן מסודר וראוי!", קוראים הדבוראים מול ביתו של מנכ"ל משרד החקלאות, מולו הם מפגינים זה השבוע השני, ומבקשים משר החוץ להתערב. רמי כהן: "יש שם קבוצה שהשתלטה על מועצת הדבש, ולזה לא ניתן יד. אנחנו נגד עסקנים"

"נכפו עלינו מהלכים ששייכים למשטרים אחרים ולא לממשל דמוקרטי", אומרים הדבוראים הניצבים במשמרות מחאה מול ביתו של מנכ"ל משרד החקלאות ופיתוח הכפר, רמי כהן, שהחלו ביום שני, 18 בנובמבר, כחלק ממאבקם, ונמשכו גם בשבוע זה. המפגינים אוחזים בשלטים הקוראים למשרד החקלאות להפסיק את תהליך ההשתלטות על ארגוני הדבוראים במטרה להלאימם.

יובל לין, בן למשפחת דבוראים ותיקים מכפר ביל"ו, המפגין מול ביתו של רמי כהן: "אנו מוחים כנגד מהלך חד-צדדי שנכפה על החקלאים ללא התייעצות מוקדמת עם גורמים מקצועיים ולא עם החקלאים עצמם, להלאמת ארגוני הדבוראים ולשינוי מסמך חוק לרעיית דבורים וייצור דבש. נכפו עלינו מהלכים ששייכים למשטרים אחרים ולא לממשל דמוקרטי. אנו מתכוונים להחריף את צעדי המחאה ונמשיך להיאבק נגד משרד החקלאות עד שיידברו אתנו באופן מסודר וראוי!

"מועצת הדבש הנה חברה ציבורית, הפועלת ללא כל מטרות רווח לצורך קידום מטרות למען הציבור, חברים בה נציגים של שר החקלאות, שר הכלכלה, שר האוצר, משווקים, צרכנים, ארגונים חקלאיים ועוד, המועצה תומכת ומסייעת בנו הדבוראים באופן שוטף והדוק ומהווה עבורנו הגוף המקצועי היחידי. לא ברור מה עומד מאחורי החלטה לא-מקצועית לבטל גוף כה הכרחי עבורנו, לזרוק לציבור מילים כמו 'רפורמה' ו'הכנסת צעירים לתחום', למרות שאין באמת בעיה כזו", אומר לין.

אליעזר רייכמן, דבוראי מקיבוץ שעלבים, שהשתתף גם הוא במשמרת המחאה מול בית המנכ"ל: "משרד החקלאות מחויב להמשיך לקיים ענף חקלאות וייצור מזון בישראל על בסיס קיומי ולא משיקולים פוליטיים. אני מזכיר, כי מכוורות אינן קיימות במרכז הארץ, עיקר פרנסתנו אינה בתעשיות גדולות, אלא בחקלאות! לא ייתכן, כי שר החקלאות ייתן יד להרס ההתיישבות העובדת!".

כשיצא מנכ"ל משרד החקלאות מביתו הגישו לו בני משפחת לין חלת דבש וקראו לו לקיים הידברות עם הדבוראים, כיאה למשטר דמוקרטי ולמשרד האמור לייצג את ההתיישבות החקלאית העובדת בישראל. לטענתם, כהן לא הגיב, נכנס למכוניתו ונסע בחיפזון. לעומתם, כהן אומר, כי שוחח עם חלק מהמוחים כשיצא מביתו ואף התרשם ששכנע אותם שהם נשלחים "לעשות את העבודה השחורה", כדבריו.

הדבוראים מציינים, כי לא הוזמנו למשרד החקלאות להתייעצות לפני שנפלה ההחלטה לשנות את מסמך חוק רעיית דבורים וייצור דבש, שחובר ביזמת שרת החקלאות הקודמת אורית נוקד ובכירי משרדה. הם מבהירים, כי ענף הדבורים פתוח לכל מי שחפץ להשתלב בו, באופן שוויוני, וטוענים, כי מנכ"ל משרד החקלאות פועל להלאמת ארגוני הדבוראים כדי ליצור ג'ובים למקורבים, ועל הממשלה לאסור על הפוליטיקה לנהל את ייצור המזון בישראל.

הם אינם רואים במאבק שלהם בהחלטות משרד החקלאות ויכוח על ייצור הדבש או על מחירו, מאחר ומחירי הדבש תלויים בפערי התיווך של רשתות השיווק ולא במחיר הדבש הגולמי שמקבל החקלאי, כי אם על הנושא הקריטי של האבקת גידולים חקלאיים ועל עתיד החקלאות.

לשאלתנו, מנכ"ל משרד החקלאות רמי כהן אמר, כי עד היום התקיימו שבע-שמונה פגישות עם הדבוראים ואכן, כשיצא אל משמרת המחאה מול ביתו אמר להם, כי ביקש שישלחו לו את דרישותיהם בכתב. "אני קם כל בוקר ורואה הפגנה ליד הבית שלי, אני יוצא ומדבר עם הדבוראים שעומדים שם, מסביר להם, והם מבינים את זה. יחסי הציבור של הדבוראים מפרסמים אחר כך שהמנכ"ל לא רוצה לדבר עם המגדלים, וזה נכון – אני רוצה שיכתבו לי".

הדבוראים מתעקשים: "נחוצה ישיבה מקצועית ורצינית ולא העברת מכתבים, כפי שנעשה בחודשים האחרונים" משום שלתחושתם, לא הייתה כל התייחסות מצד משרד החקלאות לטענותיהם. לדבריהם, משרד החקלאות מטעה את הציבור. אחת הטענות שלהם גורסת, כי אין בכוחו של המשרד לשלוט במחיר הדבש וכבר כיום מתקיים יבוא דבש לישראל, ובחודשים מסוימים אף ללא מכס.

בניגוד לדעת המשרד, הכוורנים בטוחים שדבוראים ועובדים צעירים לא יוכלו להיכנס לענף משום שלצערם, אין כמעט דור שני בחקלאות, בכל התחומים. על פי הידע שמצוי בידיהם, קיימים עדיין מקומות רעיית דבורים בישראל שאין להם ביקוש. הדבוראים אומרים: "הלוואי ויבואו צעירים לעבוד ולהשקיע בחקלאות בכלל התחומים, נקבל אותם בשמחה". לדעתם, חייבים לשמור על רגולציה ועל סדר בענף כדי לא להחריבו, משום ששטחי המרעה כה דלים ומעטים ואזורי הצוף (מזון הדבורים) מתמעטים ומצומצמים בישראל.

רמי כהן הגיב לטענות הדבוראים כלפיו וכלפי משרדו: "יש שם קבוצה שהשתלטה על מועצת הדבש, ולזה לא ניתן יד. אנחנו נגד עסקנים. מפריע לי כשהם נוטלים קרקעות מדינה ומשאבים, ואני לא אתן שישתמשו במשאבים של הקרקע ובכסף ויבזבזו אותם.

"שלושה מיליון שקלים הם מקבלים והם מוציאים אותם על משכורות לבעלי תפקידים, במקום להוציא אותם על מחקר ופיתוח. אנחנו תקצבנו 600 אלף שקלים למחקר של קרדית 'ורואה' (טפיל המכונה גם 'קרדית הערפד', שאחראי לפי מחקר בריטי-אמריקני למותן של מיליוני דבורים בעולם), ו-200 אלף שקלים לבדיקת שאריות של חומרי הדברה".

על פי הודעתם, הדבוראים מתכוונים להמשיך במחאתם בכל הארץ וקוראים לאביגדור ליברמן, יו"ר ישראל ביתנו, מפלגה שחרתה על דגלה את השמירה על ההתיישבות החקלאית והציונית בישראל ועם חבריה נמנים השר שמיר ומנכ"ל משרדו כהן, לבדוק היטב מה קורה במשרד החקלאות.

> כשיצא מנכ"ל משרד החקלאות מביתו הגישו לו בני משפחת לין חלת דבש וקראו לו לקיים הידברות עם הדבוראים, כיאה למשטר דמוקרטי ולמשרד האמור לייצג את ההתיישבות החקלאית העובדת בישראל. לטענתם, כהן לא הגיב, נכנס למכוניתו ונסע בחיפזון

דבוראי ממשפחת לין מגיש לרמי כהן חלת דבש. "נחוצה ישיבה מקצועית ורצינית ולא העברת מכתבים"

דבוראים במחאה. אב ובנו, דרור גדולטר מיסוד המעלה (שני מימין) ומאור (ראשון משמאל). הצטרפו למפגינים

צילומים: תקשורות יעל שביט

עו"ד איילת רייך-מיכאלי

כתובת לשאלותיכם
dror.maariv@gmail.com

תיקון פקודת מחלות בעלי חיים - סיכון למגדל

ההצעה לשינוי החוק הקובע תנאים לפיצוי חקלאים במקרים של תמותת חיות משק עומדת בכנסת בפני קריאה שנייה ושלישית. מה יהיו ההשלכות של תיקון הפקודה על המגדלים? כיצד יוכל מאבק משותף לתקן את הפגיעה?

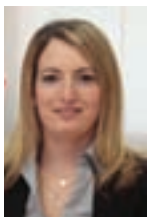

בחודש יוני 2012 פרסם היועץ המשפטי של משרד החקלאות תזכיר חוק שמטרתו להביא לתיקון פקודת מחלות בעל חיים. בשעתו התרעתי, כי השלכות התיקון המוצע לא ייטיבו עם ציבור החקלאים, אולם המגדלים לא הקימו קול צעקה וההליכים לתיקון הפקודה התקדמו כסדרם עד שוועדת הכלכלה של הכנסת, בראשות פרופסור אבישי ברוורמן, דנה ב–6 באוגוסט בהצעת החוק לתיקון הפקודה לקריאה שנייה ושלישית ואישרה אותה.

גם היום, מאבק משותף של המגדלים עשוי להקטין את היקף הפגיעה שעלולה להיגרם נוכח התיקון המוצע. מפאת חשיבות הדברים, ראיתי לנכון להביא בפניכם את תמצית הסעיפים שיובאו בפני הכנסת לקריאה שנייה ושלישית. לפי התיקון, שר החקלאות ימנה ועדה, שתפקידה יהיה לבדוק בקשות לתשלום פיצויים שיגישו חקלאים, אשר המדינה הורתה להשמיד את בעלי החיים שבבעלותם בגין מחלה.

התיקון המוצע מסמיך את הוועדה לשלול מהחקלאי פיצויים במקרה שהוא הפר הוראה מהותית מהוראות הפקודה או מהוראות הביצוע, אם הוכח לוועדה שההפרה תרמה באופן מהותי להפצת המחלה שבשלה הומת בעל החיים. שר החקלאות, באישור ועדת הכלכלה, יקבע את ההוראות מתוך הפקודה שיראו אותן כהוראות מהותיות.

עוד נקבע, כי לפי אמות מידה שיגדיר שר החקלאות, תהיה רשאית הוועדה להעניק לחקלאי פיצויים חלקיים גם במקרה שהפר את הפקודה הפרה מהותית. חשוב להבין, כי זהו שינוי משמעותי בנושא הפיצוי המשולם לחקלאי לאחר השמדת בעל חיים שבבעלותו. עד היום, המדינה הייתה יכולה לשלול מהחקלאי תשלום פיצוי לאור מעשה או מחדל שביצע, אך ורק אם הוכיחה קשר סיבתי בין המעשה או המחדל לבין הידבקות בעל החיים במחלה.

המדינה התקשתה להוכיח ושילמה

על פי רוב, המדינה התקשתה מאוד להוכיח, כי המעשה או המחדל של החקלאי גרם להידבקות במחלה, ובמרבית המקרים, נאלצה לשלם את הפיצויים. לפי התיקון, במקרה שבו המדינה תגלה בדיעבד, כי החקלאי לא קיים אחת או יותר משלל הוראות הפקודה והתקנות, תוכל המדינה לשלול את הפיצויים, ולא יהיה עליה להוכיח, כי הפרת ההוראה גרמה באופן ישיר להידבקות בעלי החיים במחלה.

התנאי לשלילת הפיצויים או חלקם נוסף רק לאחר שנשלחה ממשרדי התנגדות לתיקון הפקודה, אז שונה הנוסח המוצע ונקבע, כי רק הפרה "מהותית", שיש בה כדי לגרום להפצת מחלה כלשהי, תביא לשלילת הפיצויים. לאחר מכן, תוקן הנוסח פעם נוספת ונקבע, כי על הוועדה להשתכנע שההפרה המהותית תרמה באופן משמעותי להפצת המחלה שבשלה הומת בעל החיים.

יחד עם זאת, אני סבורה כי התיקון המוצע מעניק לוועדה שיקול דעת רב, אשר עלול ליצור מציאות חדשה, לפיה קבלת פיצויים תיהפך לחריג של הכלל. כמו כן, לאור הניסוח הכללי של הסעיף, אני צופה קושי רב בתקיפת שיקול דעתה של הוועדה בבית המשפט. לדידי, עליכם להרים את הכפפה, להתאחד ולעמוד על כך, כי בוועדה יישב נציג החקלאים (דרישה זו הועלתה בפני ועדת הכלכלה על ידי מזכ"ל התאחדות חקלאי ישראל, אבשלום וילן, והדיון בה טרם הסתיים). כמו כן, יש לדרוש את צמצום היקף ההוראות שייחשבו הוראות מהותיות, ואת הגבלת שיקול הדעת של שר החקלאות בקביעת אמות המידה.

נושא נוסף שבו עוסק התיקון הוא הסדר ביטוחי חלופי לתשלום פיצויים. התיקון קובע, כי המדינה לא תשלם פיצויים לפי הפקודה אם לגבי אותו סוג או מין של בעל חיים ולגבי אותה מחלה שבשלה הומת, קיים הסדר ביטוחי נאות לתשלום תגמולי ביטוח ולפיו, השתתפות המדינה בדמי הביטוח היא בשיעור הולם. לפי סעיף זה, המדינה תעביר את תשלום הפיצויים לידי חברות ביטוח וחקלאים יהיו מחויבים בתשלום שיעור מסוים מהפרמיה. במקרה כזה, החקלאים לא יהיו זכאים לפיצויים מהמדינה, אלא רק מחברת הביטוח.

הסעיף קובע, כי השתתפות המדינה בתשלום הפרמיה חייב להיות "בשיעור הולם", אולם לא נקבע באופן מפורש מהו אותו "שיעור הולם". נציג משרד האוצר ציין בפני ועדת הכלכלה, כי השתתפות בשיעור 80% היא השתתפות בשיעור הולם, אולם כאמור, אמת מידה זו לא נכנסה לתיקון המוצע. המשמעות היא, כי גם מידת ההשתתפות של המדינה בפרמיה נתונה לפרשנות, דבר שיכול לפגוע בעתיד בחקלאים.

הכותבת, ממשרד עורכי דין וגישור "איילת רייך", עוסקת באגודות שיתופיות, בתחום המסחרי–חקלאי ובליטיגציה. המידע כללי בלבד ואינו חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

דעה / עו"ד גיל עוז

חקלאים, התעוררו מידו!

לחקלאים אין אפילו יום אחד של חסד, עליהם להיכנס מיד למאבק חסר פשרות בניסיון חקיקה שמובילים ארגוני צער בעלי חיים

הצעת חוק חדשה–ישנה לתיקון חוק צער בעלי חיים, כך שכל סמכויות הטיפול בנושא צער בעלי חיים יעברו ממשרד החקלאות למשרד איכות הסביבה, התקבלה בוועדת הכלכלה של הכנסת. בהתאם לתיקון שיוצע, ראש אגף ההגנה על בעלי החיים במשרד איכות הסביבה יהיה אדם בעל רקע מוכח בהגנה על בעלי חיים ובקידום זכויותיהם. במילים אחרות, אקטיביסט כלשהו מתוך אחד מארגוני צער בעלי חיים יקבל לידיו סמכויות פיקוח ואכיפה והאמינו לי, גם "תקיפה" נגד החקלאים.

שני נימוקים מוסרים המצדדים בהעברת הסמכויות: בעלי החיים משתייכים לקבוצה החלשה ביותר בישראל (לא פחות) ואין הם מקבלים הגנה מספקת מצד המדינה; לא ניתן להפקיד בידי משרד החקלאות את נושא מניעת צער בעלי חיים בשל ניגוד עניינים מובנה בין החקלאים לבעלי חיים.

על הלובי החקלאי בכנסת להתנגד בכל כוחו להעברת סמכויות הפיקוח האכיפה ו"התקיפה" לנציג ארגון צער בעלי חיים במשרד איכות הסביבה, מהטעמים הבאים: השקפות העולם שעליהן מבססים ארגוני צער בעלי חיים את חייהם ואת פעילותם הן צמחונות וטבעונות! מדובר בדת של ממש. לשם הם שואפים, לשם הם מכוונים ולשם כך, הם פועלים במלוא העוצמה.

בעולם של צמחונות, כידוע, אין מקום לחקלאות בעלי חיים ואת העובדה הזאת אי אפשר לטשטש. אל יעד הצמחונות מתקדמים ארגוני צער בעלי חיים לפי "תורת השלבים", צעד אחר צעד. רפורמות, שינויי חקיקה, עתירות לבג"צ, מאבקים ציבוריים, קמפיינים מתוקשרים...

העברת הסמכויות נועדה להפעיל לחץ מוגבר על החקלאים ולהפר את האיזון הראוי עליו שומר משרד החקלאות עבור כולנו. לאחר העברת הסמכויות, מי שיקבע את כללי המשחק יהיה לא אחר מפקיד צמחוני (איש צער בעלי חיים) והחקלאים ימצאו עצמם במהרה חסרי אונים, עותרים לבג"צ ומתחננים לרחמים, לנדבות ולטובות על מנת להמשיך בעיסוקם.

בל נטעה, ברוב מדינות המערב סמכויות הטיפול בנושא צער בעלי החיים נשארו ברשות הממונה על החקלאות, מתוך הבנה ברורה, כי האיזון הנכון בין שיקולי החקלאות, הבריאות, ביטחון המזון, רווחת בעלי החיים, התיישבות וכדומה יכול להישמר תחת רשות זו באופן הנכון ביותר. פתרון אפשרי לבעייתיות הנובעת מן ההצעה הוא העברת סמכויות הטיפול בחיות הבית ובסוגיית הניסויים בבעלי החיים למשרד איכות הסביבה, בעוד ענף חקלאות בעלי החיים נשאר במשרד החקלאות.

באשר לטענת "ניגוד העניינים", הרי שמדובר בטענה פופוליסטית. תפקידו וחזונו של משרד החקלאות, בהגדרה, הוא לפתח חקלאות ולקדם את בריאות בעלי החיים ורווחתם, שהרי הם חלק מהחקלאות. אין חקלאות ללא קידום רווחת בעלי החיים. לפי טענת ניגוד העניינים של ארגוני צער בעלי חיים, ניתן אף לטעון שיש להוציא את האחריות לטיפול ולשמירה על חייהם של חיילי צה"ל מצה"ל וממשרד הביטחון, וכן הלאה...

אולם מליאת הכנסת. על הוועדה להשתכנע שההפרה המהותית תרמה באופן משמעותי להפצת המחלה צילום: פלאש 90

בית שמאי

עומר גנות והדר מירום

office@ganot.co.il

הקרב על הוועדה

משרד המשפטים ורמ"י מבקשים לעגן את מעמד ועדת ההשגות, שדנה בערעורים על הכרעות של השמאי הממשלתי הראשי, בחוק ובהצעת החלטה שפרסמו בחודש האחרון. מאחורי הרצון הטוב של שני הגופים מסתתר קרב על הרכב חברי הוועדה

בעקבות דוח של ועדה ציבורית לרפורמה במקרקעי ישראל ("ועדת גדיש"), אשר המליצה, בין היתר, על בחינת מנגנוני הערר על החלטות השמאי הממשלתי הראשי בהשגות על שומות מקרקעין, התקבלה במועצת מקרקעי ישראל החלטה מספר 1181 משנת 2009, שקבעה מדיניות ונהלים בהשגה על שומות שנערכות על ידי רשות מקרקעי ישראל (רמ"י).

הליכי הערעור ופעילות ועדת ההשגות נועדו לאפשר טיפול יעיל והוגן במחלוקות שבין האזרח לבין רמ"י לגבי שווי המקרקעין, אשר מתגלעות בעיקר במקרים שבהם נערכת שומה של נכסים המוחזקים בידי האזרח בחוזה חכירה, אותם הוא מבקש לפצל, לשנות את ייעודם, לנצל זכויות בנייה נוספות או לבצע כל פעולה אחרת אשר בגינה עליו לשלם לרמ"י תמורה הנגזרת משווי הקרקע.

טרם יישום המלצת ועדת גדיש והקמת ועדת ההשגות, הליך ההשגה על שומות מקרקעין שנערכו ע"י רמ"י התבצע רק מול השמאי הממשלתי הראשי, אשר ניתנה לו הסמכות הבלעדית להכריע במחלוקות שמאיות בין החוכר לרמ"י.

זה המקום להסביר, כי שמאי רמ"י הם שמאים עצמאיים המועסקים ע"י השמאי הממשלתי לאחר שזכו במכרז למתן שירותים לגופים ממשלתיים. לכן, הליך ההשגה הנ"ל יצר סיטואציה בעייתית, שבה נדרש השמאי הממשלתי להכריע במחלוקות שמאיות הנוגעות להערכתו של שמאי המועסק על ידו.

כאמור, בעקבות המלצותיה של ועדת גדיש, הוחלט על הקמת ועדת השגות אשר תהווה ערכאה שמאית נוספת, ובה יתאפשר לערער על הכרעתו של השמאי הממשלתי הראשי. לפיכך, הליך ההשגה על שומת מקרקעין שנערכה ע"י רמ"י מורכב כיום משתי ערכאות ערעור:

הערכאה הראשונה – "בקשה לעיון חוזר", שבה השמאי המחוזי, מטעם השמאי הממשלתי, בוחן את שומת רמ"י ואת ההשגה שהוגשה על ידי המשיג ומכריע על פי מומחיותו.

הערכאה השנייה – "ועדת השגות" שמורכבת משלושה חברים: משפטן שכשיר לכהן כשופט בית משפט השלום, השמאי הממשלתי הראשי (או סגנו) ושמאי מכריע, ששמו כלול ברשימה השמאים המכריעים לפי חוק התכנון והבנייה. ועדה זו בוחנת את השומה שנית־נה בערכאה הראשונה וכן את שומת המשיג (החוכר) ומכריעה על פי מומחיותה. שתי הערכאות אינן כבולות לערכי שווי מסוימים, והן יכולות לפסוק שווי גבוה או נמוך יותר מהשומה המקורית של רמ"י.

בחודש האחרון פורסמו, בזה אחר זה, הצעת החלטה מעודכנת שנידונה בממ"י (מספר 425), המבקשת לעדכן את החלטה מספר 1181, ותזכיר חוק שפרסם משרד המשפטים בנוגע ל"חוק מקרקעי ישראל (השגה על שומות מקרקעין)", אשר נועד להסדיר בחקיקה ראשית את פעילותה של ועדת השגות.

עיון בהצעת ההחלטה של רמ"י ובתזכיר החוק שפרסם משרד המשפטים מלמד, כי מאחורי שתי ההצעות, המבקשות לכאורה לעדכן ולעגן את ההחלטה הקיימת (1181), ניצת מאבק על מעמדה הסטטוטורי של ועדת ההשגות ובמיוחד על הרכב חבריה.

כך למשל, תזכיר החוק מבקש לקבוע, כי הסמכות למנות את יו"ר הוועדה תינתן בידי שר המשפטים בלבד, בעוד שעפ"י הצעת ההחלטה של רמ"י, הסמכות למנות את היו"ר תינתן בידי יו"ר רמ"י. בנוסף, תזכיר החוק מבקש לקבוע, כי רק השמאי הממשלתי הראשי או סגנו יוכלו לשמש כחברים בוועדת השגות ולעומתו, הצעת ההחלטה של רמ"י מבקשת לאפשר לשמאי הראשי לקבוע, כי מנהל לשכה מחוזית אחרת, שהנכס נשוא השומה אינו בתחום לשכתו, יהיה רשאי למלא את מקומו כחבר בוועדה. לדעתנו, קבלת ההחלטה של רמ"י עלולה ליצור ניגוד עניינים, שכן חייבת להיות היירכיה והפרדה ברורה בין ערכאות הערעור, לכל הפחות כפי שמציע משרד המשפטים.

עיגון פעילותה של ועדת ההשגות בחוק הוא הליך מבורך, שיבטיח את המשך קיומה של הוועדה, ללא כל תלות בהחלטות ממ"י או העומד בראשה. גם הסמכות למנות את יו"ר הוועדה טוב שתישאר בידי שר המשפטים ולא בסמכותו של יו"ר רמ"י. משום שהוועדה דנה במחלוקות הנוגעות לשווי קרקע המנוהלת ע"י רמ"י, ולעתים הסכום המוערך הוא מאות מיליוני שקלים, טוב יעשה המחוקק אם יבטיח כי פעילות הוועדה והעומד בראשה תישאר בלתי–תלויה.

מאז החלה לפעול, התבקשה ועדת ההשגות להכריע במחלוקות שמאיות בנכסים במגזר העירוני, ובהם אצטדיון הכדורגל של נתניה, מרכז השיווק של "בטר פלייס" באתר "פי גלילות", המרכז הרפואי הלל יפה בחדרה ומפעל מכתשים בבאר שבע, לצד החלטות הקשורות במגזר הכפרי, לרבות ערכי שווי בנחלות חקלאיות, במגרשי מגורים בהרחבות וכן בשטחי תעשייה בקיבוצים (החלטות הוועדה מפורסמות באתר האינטרנט של משרד המשפטים).

הכותבים, שמאי מקרקעין ממשרד "גנות נדל"ן", עוסקים במגזר הכפרי. המידע כללי בלבד ואינו מהווה חוות דעת או ייעוץ מוסמכים.

איפה הכסף?

עו"ד אביגדור ליבוביץ
עו"ד שניר שער, רו"ח

dror.maariv@gmail.com

מתנה או מלכודת מס?

שינוי מהותי בחוק מקרקעין שנכנס לתוקף נוגע לחלוקת נחלה בין אחים ולהעברת נחלה בין אח לאח וטומן בחובו תשלום מס שאפשר להמנע ממנו. ויש גם חלון הזדמנויות שפתוח עד סוף השנה

כפי שכדאי מאוד להכיר את החוקים בעת קנייה ומכירת נחלה, כך גם בעת הורשה, הענקה או קבלה של נחלה בירושה או מבן משפחה קרוב. במקרה הזה, אף כדאי לשים לב, כי שינוי מהותי בחוק מיסוי מקרקעין נכנס באוגוסט האחרון לתוקף ותכנון נכון של פעולות ההורשה יכול לחסוך עוגמת נפש, טרחה מיותרת ואיבוד כספים ניכר. ברשימה זו, נבחן את השלכות המס על הסדרי החלוקה בין יורשים וכן על העברה ללא תמורה בין אחים ביחס לזכויות בנחלה, נוכח התיקון שהוכנס בסעיף 62(א) לחוק מיסוי מקרקעין החל מיום 1.8.13.

ככלל, חוק הירושה קובע, כי הנחלה אינה מהווה חלק מעזבון המוריש, אך מאפשר לקבוע בצוואה את הזכויות בנחלה לאחד היורשים, שיוגדר כמעין "בן ממשיך". כל זה תקף רק במקרה שהמקבל הוא בן, בן מאומץ או נכד, על מנת שהצוואה תחייב את הצדדים. במקרה כזה, המוריש יכול לכלול בצוואה הסדרים ביחס לפיצוי היורשים האחרים. במקום שבו לא נקבעה הוראה ביחס לפיצוי היורשים, לא תחול חובת פיצוי על מקבל הזכויות בהתאם לצוואה.

במקרים שבהם המוריש קבע בצוואה מספר "זוכים" בנחלה או לא הותיר אחריו צוואה, הזכויות יחולקו בהתאם לסעיף 114 לחוק הירושה, וכאשר אין הסכמה, החלוקה תתבצע על ידי בית המשפט, שיקבע מי מבין הזוכים מסוגל ומוכן לקיים את הנחלה, ויתר היורשים יהיו זכאים לפיצוי בהתאם לחלקים שהותיר להם המורש ובהתאם לשווי הנחלה.

כאשר המוריש מצווה בצוואה את הזכויות בנחלה למי שאינו מוגדר כ"בן ממשיך" (לדוגמה: אח או חבר), לא תהיה משמעות להוראות הצוואה והזכויות יחולקו בהתאם לסעיף 114 לחוק הירושה.

העברה נחלה בין אחים

על מנת להבין את השינוי המהותי שחל בחוק מיום 1.8.13, יש לזכור שעד מועד השינוי התאפשר להעביר נחלה בין אחים ללא תמורה ואף בפטור מלא ממס שבח. החל מ–1 באוגוסט, אי אפשר עוד לקבל פטור ממס שבח לפי סעיף 62(א) לחוק, אלא אם הנחלה הגיעה לידי המעביר מהורה או מהורי הורה, ללא תמורה או בירושה.

כך לדוגמה, אם הנחלה הגיעה לידי המוריש בירושה מהורה או מהורי הורה, יכול האח להעביר את הנחלה ללא תמורה לאח אחר שלו, תוך קבלת פטור ממס שבח לפי סעיף 62(א) לחוק. אולם, אם הנחלה נרכשה ממקורותיו העצמיים של המעביר, אזי החל מיום 1.8.13 אח לא יכול עוד להעביר את הנחלה לאחיו בהעברה ללא תמורה בפטור ממס שבח.

במסגרת "חלון ההזדמנויות" שפתוח עד סוף השנה, יכול אח להעביר את הנחלה ללא תמורה לאחיו ולהשתמש בפטור ממס שבח של פעם בארבע שנים (סעיף 49ב(1) לחוק), או בפטור לדירת מגורים יחידה (סעיף 49ב(2) לחוק) עד סוף שנת 2013. אך חלון הזדמנויות אינו כולל פטור ממס בגין מרכיב זכויות הבנייה והחלק החקלאי (הטבה לה הוא היה זכאי לפני 1.8.13 באמצעות השימוש בפטור ממס הקבוע בסעיף 62(א) לחוק).

כדאי לשים לב, כי תקנה 20 לתקנות מס רכישה לא תוקנה ולא צמצמו בה את הגדרת "קרוב", ולכן גם לאחר התיקון לחוק, אפשר עדיין ליהנות מתשלום מס רכישה מופחת בהעברה ללא תמורה של נחלה בין אחים, למרות שהמעביר אינו זכאי עוד לפטור ממס שבח הקבוע בסעיף 62(א) לחוק.

חלוקת הנחלה בין יורשים

במקרה שבו הנחלה חולקה בין היורשים משום שהמוריש לא קבע בצוואה את זהות מקבל הזכויות בנחלה או שלא הושארה כלל צוואה, היורשים יכולים להחליט מי מהם יהיה בעל הזכויות. הנוהג הוא, כי גובה הפיצוי שיקבלו היורשים ממקבל הזכויות נקבע על ידי שמאי שבוחן את שווי הנחלה "נטו", כלומר שווי הנחלה לאחר תשלום כל המיסים החלים במכירה לצד ג'. בהתאם לכך, זכאים היורשים לפיצוי לפי חלקם בעיזבון.

לדוגמה: כשהיורשים הם שלושה אחים ומחיר הנחלה ברוטו הוא 10 מיליון שקלים (כך שהנטו הוא שישה מיליוני שקלים), ואחד האחים מבקש להשאיר לעצמו את הנחלה תוך תשלום פיצוי לשני אחיו, בסך ארבעה מיליון שקלים (שישה מיליוני שקלים נטו, בניכוי חלקו בירושה בשווי שני מיליוני שקלים), נשאלת השאלה: האם תשלום הפיצוי ממקבל הזכויות ליתר היורשים הוא "אירוע מס"?

ברור, כי ההעברה לא נעשתה ללא תמורה, הואיל ובמקרה זה משולמת תמורה ממקבל הזכויות ליתר היורשים. בנוסף, כאן המקום להזכיר את סעיף 5(ג)(4) לחוק מיסוי מקרקעין הקובע, כי חלוקה ראשונה של נכסי העיזבון אינה מהווה אירוע מס כל עוד אין תשלומי איזון שמקורם מחוץ לנכסי העיזבון. לכן, אם התשלום לשני האחים יבוא מתוך

המשך בעמ' 12 <<<

כתובת לשליחת מאמרים: dror.maariv@gmail.com

240 אלף שקלים

מושבניק מבית עזרא לא הרס את המבנים שבנה ללא היתר, כפי שהצטווה על ידי בית המשפט, וירצה עבודות שירות בתוספת תשלום קנס

עו"ד איתן מימוני

בבית משפט השלום באשקלון, הואשם תושב מושב בית עזרא, שליד אשדוד, על ידי מדינת ישראל וועדה מקומית לתכנון ולבנייה באר טוביה, כי לאחר שבנה ללא היתר 13 מבנים מסחריים על קרקע חקלאית וצוּוה להרוס את המבנים, הוא לא ביצע את צו בית המשפט. השופט אלון אינפלד מצא אותו אשם וגזר עליו מאסר בפועל שמרוצה בעבודות שירות וקנס כספי.

בית המשפט הרשיע בעבר את אורי מבית עזרא באי קיום צו שיפוטי המחייבו להרוס 13 מבני קרוואן אשר בנה ללא היתר במושב, ובשימוש במקרקעין ללא היתר. בהתאם לאמור בכתב האישום ובהתאם להודאתו, למרות שייעוד המבנים שבנה חקלאי, הוא עשה בהם שימוש בין השנים 2006–2008 והשכירם כדירות אירוח או נופש.

כעת, יותר משבע שנים מאז ניתן הצו השיפוטי בדבר הריסתם, המבנים עומדים עדיין על כנם, ואורי מסרב להרסם בטענה, כי הוא ממתין להכרעת בית המשפט העליון בענייננו. בהתאם לזאת, דן ביהמ"ש השלום בגזר דינו.

לטענת המדינה, חומרת מעשיו, ההיקף הנרחב של הבנייה הבלתי–חוקית, מטרתה המסחרית, הזמן הממושך שבו המבנים נמצאים על כנם וכן העובדה שהמבנים לא נהרסו עד עצם היום הזה, תוך כדי הפרת צו שיפוטי, מהווים הצדקה למתן עונש חמור הכולל, בין היתר, מאסר בפועל וקנס בסך מאות אלפי שקלים.

מנגד, טוען הנאשם, כי הוא לא עשה כל שימוש מסחרי במבנים מאז נכנס לתוקף צו ההריסה, אם כי טרם הרס את המבנים. בנוסף, מציין אורי את מצבה הרפואי הקשה של אשתו ואת מצבו הכלכלי הקשה בבקשה להקל בעונשו.

ביהמ"ש קובע, כי על אורי מוטלת האחריות להוכיח התנהגות בעייתית של הרשות המצדיקה הקלה בעונשו, אולם טענות ההגנה שהציג אורי אינן מבוססות על ראיות, ולכן אף אם יש צדק בטענותיו – אין בהן כדי להשפיע על העונש.

ביהמ"ש מבהיר, כי אורי בנה את המבנים שנים רבות לפני שהיה אפשר לבנות מבנים מסוג זה, וזהו דבר המהווה חוסר תום לב מצדו. כמו כן, מדגיש ביהמ"ש, כי לפי האמור בתסקיר המבחן שהוגש לשופט, אורי ממשיך להתפרנס ממבנים אלו, בניגוד לטענות שהועלו במהלך המשפט, לפיהן הוא אינו עושה במבנים שימוש מסחרי מאז נכנס לתוקף צו ההריסה.

לכן, קובע ביהמ"ש, כי אורי אמנם מודה בעבירות שעבר אך אינו לוקח אחריות עליהן, אינו מצטער עליהן ואינו מפיק לקחים. עם זאת, הודאתו של אורי בתסקיר המבחן ומצבה הרפואי של אשתו הנכה מהווים שיקול להקל בעונש.

ביהמ"ש קובע, כי הנאשם הפר צו שיפוטי להריסת המבנים במשך תקופה ארוכה, ולכן אין מנוס מלהחמיר בעונשו. ביהמ"ש מסביר, כי הנזק המצטבר של בנייה ללא תכנון או בניגוד לתכנון פוגע במשאבים לאומיים ובאיכות החיים. בהתאם לקביעה זו, סבור ביהמ"ש כי היה ראוי להטיל על אורי עונש מאסר בפועל, ללא אפשרות לריצוי העונש בעבודות שירות, אולם ביהמ"ש מתחשב במצבה הרפואי של אשת הנאשם ומטיל עליו עונש מאסר בפועל הניתן לריצוי בעבודות שירות.

בעניין הקנס המגיע לאורי בגין מעשיו, קובע ביהמ"ש, כי במקום שבו מוטל על הנאשם עונש מאסר משמעותי – אין צורך להחמיר בהטלת הקנס, אולם משום שלעברה נלווה רווח כלכלי, ואף הנאשם הודה כי הוא ממשיך להתפרנס ממנה, יש להטיל גם קנס אשר יכאיב לכיסו, תוך כדי התחשבות במצבו המשפחתי.

ביהמ"ש מטיל על אורי עונש מאסר בפועל לתקופה של חצי שנה, אשר ירוצה בעבודות שירות, וכן מוטל עליו קנס בסך 240 אלף שקלים

קרוואנים. יותר משבע שנים מאז ניתן הצו, המבנים עומדים עדיין על כנם
צילום: יהודה לחיאני

אל תאבדו את החקלאים

בארצנו ה"נאורה", במקום לסייע בטיפוחה ובקידומה של ההתיישבות המפוארת, עושים פקידים במשרדי ממשלה מסוימים הכול כמעט על מנת להערים קשיים על הגרים במרחב הכפרי

דודו קובמן

בעשור האחרון התחזקה מגמת הצמצום במספר החקלאים, בארץ ובעולם המערבי, למרות היתרונות הנובעים מהתפתחותה של חקלאות מודרנית.

לחקלאות מודרנית דרושים כלים ותשתית, שבלעדיהם אין ודאות שתישאר לנצח. העוסקים בחקלאות נדרשים לעבודה קשה בעוד הכנסתם אינה מובטחת בהכרח, שכן היא תלויה גם במזג האוויר, בשווקים ובאירועים המתרחשים במדינות אחרות, וגם אם חלקם בהכנסה מהמחיר שנגבה מהלקוח במרכול היא הנמוכה ביותר, מי שנאלצים תמיד לקחת את הסיכון הם החקלאים.

מעבר להבטחתה של תוצרת חקלאית טרייה במהלך כל השנה, לחקלאות בישראל תרומה מכרעת הן לשמירה על שטחים פתוחים וליצירת נוף מורשת, הן להבטחת גבולות ולשמירה על קרקעות וכמובן, תרומה אקולוגית, שבאה לידי ביטוי בשיפור איכות האוויר, בקליטת פסולת עירונית ובסיוע בחלחול מי גשמים לאקוויפרים.

אף על פי שהחקלאות הישראלית נחשבת בעולם מתקדמת ומובילה, נראים סימנים לשינוי במצב תוך מספר שנים. הכתובת הייתה כבר על הקיר ונותרה עליו כאשר רבים מבני דור ההמשך מוצאים אלטרנטיבות קלות יותר לעבודה עם הכנסה גבוהה בהרבה מהשכר שזוכה לו החקלאי, שכידוע אינו נמצא בעשירון העליון בדירוג הסוציו–אקונומי. אין זאת משום העבודה הקשה, אלא בעיקר משום יחסה המידרדר של המדינה לחקלאות ולחקלאים.

להתיישבות בארץ יש מאפיינים ייחודיים ועיקרם שהם מבוססים על התארגנות של חברים בקואופרטיבים (מושבים, כפרים, קיבוצים ואחרים). מאפיין נוסף הוא, שלמרות שמרבית ההתיישבות הוותיקה גאלה קרקעות, תפיסת העולם הייתה שאין לאחוז בקרקע פרטית, ולכן רגע אחרי שרכשו קרקעות, הם מסרו אותן לחזקת קרן קיימת לישראל שניהלה למעשה את הקרקעות עד תחילת שנות ה–60', עת הוקם מינהל מקרקעי ישראל והופקד על קרקעות המדינה, על נכסי הנפקדים ועל קרקעות קק"ל.

אולם בארצנו ה"נאורה", במקום לסייע בטיפוחה ובקידומה של ההתיישבות המפוארת, עושים פקידים במשרדי ממשלה מסוימים הכול כמעט על מנת להערים קשיים על הגרים במרחב זה ועל דרכם להוציא את לחמם מן הארץ.

המרחב הכפרי במאה ה–21, שבו עוסקים משרדי ממשלה רבים, נותר יתום, למרות "ההורים" הרבים ש"דואגים" לו. כך קורה למשל, כשמשרד ממשלתי אחד קובע החלטה שביצועה תלוי במשרד אחר, אך זה אינו רוצה לקיימה. בנוסף נמצא, כי הממשלה מחליטה החלטות הקשורות במרחב הכפרי בעוד ועדות פקידים ממשלתיים מחליטות בניגוד לממשלה.

וכך, אט–אט, הופכים את החקלאים ל"פולשים" באדמתם, כאשר גורמים בזרועות המדינה מנסים לטשטש בעקביות את זכויותיהם ההיסטוריות בקרקע, באמצעות רשות מקרקעי ישראל, על מנת לנכס אותן לצורך בנייה.

בישראל יש כאלף נקודות התיישבות, רובן הגדול באזורי פריפריה, ותושביהן כובשים את הנגב ואת הגליל, את הערבה ואת הגולן. כמי שהוביל את בניין הארץ, המרחב הכפרי רואה את עצמו שותף לאתגרים העומדים בפני המדינה וער למצוקת הדיור, אולם נדמה, כי המדינה רואה בו נטל ולא שותף.

בניגוד לישראל, בעולם המערבי למדו להעריך ולהוקיר את המרחב הכפרי, שזוכה במדינות רבות לתקציבי מחקרים, לסיוע עקיף וישיר לחקלאות בתכניות ארוכות טווח. בעולם מבינים, כי פיתוח בר קיימא של המרחב הכפרי חשוב לציבור הרחב, לא פחות משהוא חשוב לחקלאים עצמם.

המרחב הכפרי הוא נכס אסטרטגי למדינה ולתושביה ועל המדינה על כל זרועותיה להקצות את כל המשאבים הדרושים כדי שיישאר משמעותי לדורות הבאים. לשם כך, נחוצה חשיבה מערכתית ארוכת טווח ומרחיקת ראות ובשיתוף נציגי ההתיישבות, שלא תהיה תלויה בפקיד זה או אחר או בממשלה זו או אחרת.

רק אז נוכל לראות שהמרחב הכפרי מוביל לשינויים ראויים ולא מובל לשינויים שעל חלקם כולנו נצטער בעתיד.

הכותב הוא עו"ד ומזכ"ל כפרי האיחוד החקלאי

המשך מעמ' 11 >>>

נכסי העיזבון (חשבון בנק של המורישים או איזון בין הנכסים שהושארו בעיזבון), אזי רשויות המס לא יראו זאת כאירוע מס. אולם אם אין די נכסים בעיזבון ומקבל הזכויות בנחלה משלם פיצוי לשני היורשים האחרים באמצעות הון עצמי או הלוואות (כספים שמקורם מחוץ לנכסי העיזבון), אזי רשויות המס יראו בתשלומים אלו כאירוע החייב במס שבח ביחס ליורשים שהעבירו את הזכויות (שני האחים) ובמס רכישה ביחס ליורש שיקבל את הזכויות בנחלה.

במקרה זה, רשויות המס אינן מחויבות לקבל את השווי המוצהר על ידי היורשים (ארבעה מיליוני שקלים "נטו" בדוגמה זו), והן עשויות בהחלט להתערב בקביעת השווי, ולקבוע את תוצאות מס השבח ומס הרכישה לפי שווי מכירה מלא של הנחלה ולא על בסיס ההתחשבנות נטו בין האחים.

הכותבים עוסקים במיסוי ובאגודות שיתופיות

באנו חושך לגרש

תנו לו חצי גלובוס, לוחיות מתכת, ענפי איקליפטוס או כידון של אופניים, ואיל רגב, אמן ומעצב תעשייתי מכפר מרדכי, יעשה לכם מהם פסל מואר. "גופי תאורה" קוראים ליצירות שלו ובחנוכה, החג שבו תחום העיסוק שלו - האור - עומד במרכז, יציג את עיצוביו בשתי תערוכות חדשות. אין גבול ליצירתיות, סורה חושך!

דורית ואיל רגב. העבודה באותו סטודיו מפרה את ההשראה והיצירתיות
צילום: חני סולומון

"בשבילי, אור זה אווירה, חום, צל, הרגשה ועוד. יש איזה קסם בעיצוב גופים הכלואים בחומר כלשהו ומפיצים אור". אין ספק, חנוכה הוא החג של איל רגב (49) מכפר מרדכי, הסמוך לגדרה, מעצב תעשייתי שמתמקד ביצירת גופי תאורה.

שנה אחר שנה בחודש כסלו, משפחות מתכנסות בחנוכה סביב החנוכיות המאירות, שהוצאו מהארונות והורדו מהמדפים הגבו־הים, לקיים את מצוות החג בהדלקת הנרות המסורתית. בחנוכה יש איסור על השימוש באור הנרות הניצבים לצד השמש. בשאר ימות השנה, האור נועד לעזור לנו להתמודד עם החשכה, לה־איר את דרכנו, להאריך את יום העבודה או לאפשר לנו שעות פנאי נינוחות. עבור האמן איל רגב, שמצא שהוא מעדיף ונהנה במיוחד לעצב גופי תאורה מחומרים מגוונים, העיסוק באור הוא ייעוד: "הרגשתי שהיצירה בגופי תאורה הם התחום הכי נכון בשבילי".

רגב יוצר גופי תאורה ייחודיים – עשויים ענפי איקליפטוס או חומרים ממוחזרים, רגע לפני שהגיעו לפח האשפה. ברעיונותיו ובידיו הוא מאפשר להם הזדמנות שנייה לחיים חדשים, שונים מאוד מחייהם הקודמים.

הוא חולק את הסטודיו שלו עם רעייתו האדריכלית דורית רגב, הדוגלת באדריכלות ירוקה. בניגוד לחשש של בני זוג מפני עבודה בקרבה גדולה כל כך, הזוג רגב מרוויח מהמצב: "העבודה של כל אחד מאתנו בתחומו, באותו סטודיו, רק מפרה את ההשראה והיצירתיות שבנו", אומרת דורית ואיל מוסיף: "אין ספק, שהרעיונות היצירתיים מושפעים מהחיים המשות־פים. אנו דוגמה לבני זוג העוסקים ביצירה כל אחד בתחומו, אך מושפעים מעצותיו וממבטו המקצועי והמייעץ של בן הזוג".

עוברים ניקיון ושיוף. חלק נצבעים בלכה או בצבע צילום: עמית שטראוס

גוף תאורה מחצי גלובוס. קיבל חיים חדשים
צילום: חני סולומון

בכניסה לסטודיו, הבנתי שהגעתי למקום הנותן לחומרים לדבר. די היה להתבונן במנורת הכניסה, העשויה מארבעה כרטיסי מעגלים אלקטרוניים של מחשבים, וביניהם מבצבצת מנורה המקרינה אור מרושת בעל צורות משונות. הברקות העיצוב פזורות בחדרים ומתבטאות בבחירת החומרים ובשילוב ביניהם. לדוגמה: בפתח הסטודיו ניצב גוף תאורה ענק בצורת מנוף שגובהו 2.30 מטר, העשוי מלוחיות אלומיניום שנראות כמו חלקי "טכנו", משחק ההרכבה ההנדסי משנות ה–50'. הלוחיות הוגדלו פי שלושה ואף נצבעו בצבעי משחק ההרכבה.

מעל שולחן הישיבות משתלשלת מנורה שאורה קורן מבעד להעתקים של שרטוטי בתים, שתכננה האדריכלית רגב, ולידה גוף תאורה שבסיסו עשוי ענף עבה של עץ איקליפטוס, שהתפצל לענפים דקים יותר המשמשים לו רגליים. אפילו חציו של גלובוס ישן, שהוצא מהמזבלה, מצא את מקומו וקיבל מידיו של רגב חיים חדשים.

"אני מנסה לעצב במבחר סגנונות ואני פתוח לכל סגנון שיימצא נכון בשבילי", מסביר רגב ומספר על ההשראה שקיבל מהסביבה הקרובה. "באחד מסיורינו בשבת עם בני המשפחה ניקרו בפניי כמה ענפי איקליפטוס. אספתי אחדים מהם, עוד מבלי לדעת מה אעשה מהם: אולי אפשר יהיה לשלבם בגופי התאורה. מאז, ענפי האיקליפטוס הם דיירי קבע בעיצוביי. חלק מהענפים רק עוברים ניקיון ושיוף, ומהווים בסיס מקורי ויוצא דופן, וחלק נצבעים בלכה או בצבע צבעוני, אך הקו הטבעי בכללותו נשמר". גופי תאורה ייחודיים אלו כבר מזוהים עם שמו.

חשוב לאיל שהענפים יישארו ללא עיבוד מכונות או שימוש בטכנולוגיות מתקדמות. לפי תפיסת עולמו, החומרים המרכיבים את המוצר המוגמר מהווים גורם מרכזי בעיצוב. "החופש לבחור בכל סגנון וצורה העולה בדעתי נותן, מצד אחד, מרחב יצירתי עצום, ומהצד השני, אתגר מסקרן". התוצאה: פריטים ייחודיים על גבול ה"דיזיין ארט", המשלבים תכנון, עיצוב וייצור תעשייתי עם "רדי מייד" ("מוכן מראש") ועם מחזור חפצים, רגע לפני או אחרי שהם מושלכים, ומעניקים להם זהות חדשה, לאחר עיצוב מקצועי.

איל לא היה תמיד במסלול האמנותי. "כשאני סורק את תחנות חיי, לא תכננתי שהעיצוב יהיה עיקר עיסוקי. אמנם מילדות בקיבוץ גבעת ברנר הייתה לי חיבה מיוחדת לבנות, לפרק ולהרכיב דברים חדשים מחלקים של לוחיות ה'טכנו' המחוררות ממתכת, מהן היה אפשר להרכיב אין סוף צורות. באותם ימים, הרכבות ה'לגו' הנפוצות כל כך כיום עדיין לא הגיעו לארץ.

"הייתי נחשב ילד טכני, שאוהב הרכבות ועבודות נגרות פשוטות. זכורה לי במיוחד העבודה העדינה עם מסורית קטנה, בניסור לפי ציור מוכן על לוחית דיקט, או העברת חוטי רקמה או תפירה דקים דרך ראשי מסמרים בולטים הנעוצים במסגרת עץ. הייתי מעביר את החוט מצד לצד עד שנוצרת יצירה יפה מחוטים צבעוניים, בעלת אופי של ציור אלקטרוני".

החוויות המוקדמות של רגב לא נמשכו אל חייו הבוגרים, לא מיד. "בפועל, החיים לקחו אותי למחוזות אחרים. לאחר השירות הצבאי הגעתי עד ארצות הברית, שם עסקתי במגוון עבודות ובין היתר, התפרנסתי כסוכן נדל"ן וכשמאי נזקים". השהות בארה"ב התארכה מעבר לתכנון המקורי, ושם הוא הכיר את אשתו דורית, ובמשך השנים נולדו שלוש בנותיהם. בעת שהייתם בארה"ב דורית למדה אדריכלות, סיימה תואר שני ועבדה במקצועה במשרד מכובד. "והנה, מצאנו עצמנו כבר נמצאים 20 שנים מחוץ לישראל. החלה להתגבש ההחלטה שמספיק לנו, ועלינו לחזור לארץ". במשך חייו וכשהתעורר הצורך, צצו אצל איל מחשבות על ייעול מוצרים שונים ותפקודם, או על התרת בעיה שנותרה ללא פתרון הולם. חלק מהרעיונות לא בוצעו מעולם ונכנסו היישר למגירה. כעת, השאלה המרכזית והחשובה שהטרידה את המשפחה הייתה: במה יעסוק בארץ?

בשנת 2008 המשפחה חזרה לישראל. "הגעתי לכלל החלטה ללכת ללמוד עיצוב במכללת 'קונספט' בת"א, שם למדתי כשנתיים. הלימודים מצאו חן בעיניי והיו מעניינים ומאתגרים. יותר מכל, הרגשתי שאני מבטא משהו יצירתי שהיה חבוי בי במעמקים והנה, היצירתיות שלי זוכה לתשומת לב והתייחסות.

"פרויקטים רבים הוטלו עלינו כסטודנטים, הלימודים וההתנסויות היו מאוד שונים ומגוונים, מקצה לקצה. מצאתי שכל פרויקט היה אתגר מרתק בפני עצמו. עברנו מסדנה לסדנה, כדי ללמוד ולהיחשף לכמה שיותר תחומים עד שנחוש מהו הענף ה'מדבר' אלינו ביותר, ובו נחליט להתמקד ולהתמקצע.

"אין ספק, שהתנסותי בכל התחומים הנלמדים במכללה רק העשירה את התפיסה העיצובית שלי ובהם אני משתמש באופן מעשי, בכל יום ויום. חלק מיצירותיי בתחום גופי התאורה נבחרו כמצטיינות המכללה, ואף קיבלתי פרסים עליהן. מנקודה זו הבנתי, שתחום זה מתחבר אליי במיוחד, והכי נכון והולם לי.

"אני שמח על בחירה זו, כי מצאתי בה כר נרחב ליצירתיות והעזה. השימוש בחומרים מהטבע ובמחזור חפצים התחברו אליי ממש בטבעיות. יש בעשייה זו המון מחדוות הגילוי והעיצוב מחדש, ואלו ממלאים אותי באנרגיה יצירתית ממגנטת ומושכת".

בשנים האחרונות, גופי התאורה הפכו לטרנד וקיבלו תפקיד מכובד בעיצוב מבנים. בנוסף, כל הזמן מתקיימות תערוכות בארץ ובחו"ל ומתרחשות עשייה ויצירה בלתי–פוסקת. "היופי הוא לראות איך חפץ ישן, ענף עץ או כל חומר המשמש כאוביקט, מקבל בעקבות העיצוב משמעות כללית חדשה, ולא רק בהתייחסות לאור הבוקע, כי הגוף הנושא, גם הוא נותן את הייחוד והחיים החדשים לגוף התאורה בכללותו, מאחר והוא חלק בלתי–נפרד מהעיצוב הכללי".

מחזיר אור

לרגב יש שתי סיבות להתרגשות בחנוכה: שתי תערוכות יציגו את יצירותיו בחללן. בתערוכת היחיד "מחזיר אור" בגלריית "חנקין" בחולון יוצגו גופי תאורה ומחזור, שרגב יצר עם הטבע ("Natural Line" – "קו טבעי"), שבו העץ המצוי סביבו מקבל חיים חדשים כאשר הוא הופך לגוף תאורה מעוצב. כמו כן, יוצגו גופי תאורה (Ready Made) המבוססים על אוסף פריטים מיוחדים, שהוסבו משימושם המקורי וקיבלו חיים ומשמעות חדשים כגופי תאורה.

לקראת התערוכה, רגב עובד בשקדנות על עיצוב חנוכייה בסגנונו המיוחד, ובה ידליק נר שני של חנוכה ראש העירייה מוטי ששון. התערוכה השנייה נקראת "בהילוך גבוה", והיא תיפתח ב–30 בנובמבר בגלריית החווה בחולון. התערוכה עוסקת באופניים – כלי תעבורה אישי, שסימל חופש תנועה באופן שוויוני, והפך בשנים האחרונות לאביזר המסמל את תרבות הפנאי, פריט עיצוב, חדשנות, אופנה, ספורט וסגנון חיים. בתערוכה זו, יציג רגב מספר יצירות העשויות מחלקי אופניים ממוחזרים.

מה זה אור בשבילך?

עיניו של רגב מאירות. "בשבילי, אור זה אווירה, חום, צל, הרגשה ועוד. יש איזה קסם בעיצוב גופים הכלואים בחומר כלשהו ומפיצים אור. ובכלל, תחום זה הוא עולם ומלואו. עד שלא נכנסים לעניין ולא מכירים אותו מבפנים ומקרוב, לא יכולים לתאר עד כמה הנושא רחב ידיים, מקורי וללא גבולות".

גוף תאורה העשוי מלוחיות אלומיניום שנראות כמו חלקי "טכנו". הברקות העיצוב פזורות בחדרים צילום: עמית שטראוס

> ההשראה שקיבל רגב מהסביבה הקרובה: "באחד מסיורינו בשבת עם בני המשפחה ניקרו בפניי כמה ענפי איקליפטוס. אספתי אחדים מהם, עוד מבלי לדעת מה אעשה מהם: אולי אפשר יהיה לשלבם בגופי התאורה. מאז, ענפי האיקליפטוס הם דיירי קבע בעיצוביי"

www.readbooks.co.il זהר נוי

סיפור אהבה

החיפוש אחר אהבה אמיתית

"חייו ואהבותיו של רומן סמולנסקי" מאת בטי גרינברג מגולל את סיפור חייו של צייר ירושלמי מוכשר שהעתיק את מגוריו לפריז, בתקווה להפוך בה לצייר מצליח. המחברת מתארת את דרכו של אמן אל הגשמה עצמית, אל השלמות שאליה שאף להגיע הן בתחום אמנותו, הציור, והן בחיי האהבה שלו.

רומן היה גבר נאה ומושך וחיי האהבה תפסו מקום נכבד בחייו. אהבתו הגדולה הייתה פולין, פריזאית יפהפייה שכבשה אותו ממבט ראשון, אך תקוותו לבנות עמה את חייו נכזבת. הודות לאמנות, הוא עולה מתהומות הצער, מתגבר על הייאוש והופך לצייר מועדף. במקביל למאמציו להשיג הכרה עולמית כצייר, הוא עובר תהפוכות בחייו ופרידות כואבות מאהובותיו. למשך תקופה מסוימת הוא אפילו "חוזר בתשובה" בשל אהבתו לאישה חרדית ומגלה את כוחה של האמונה, אך טרגדיה קוטעת גם אהבה יפה זו.

מאורעות שמתרחשים בארץ בזמן שהותו בחו"ל, כגון מלחמת יום הכיפורים והפיגועים של שנות האינתיפאדה, קשורים קשר הדוק בטרגדיות בחיי רומן סמולנסקי, אבל בכל נדודיו וחיפושיו אחר האהבה שלטה תמיד ברקע דמותה של פולין (בהוצאת צמרת, 205 עמודים).

הכול בגלל תמונה

"הנערה שהשארת מאחור" הוא הרומן הראשון של הסופרת הבריטית ג'וג'ו מויס שמתורגם לעברית. הוא תורגם ל–30 שפות, זכה למיליוני קוראים ולביקורות נפלאות. הסיפור הוא, בעת ובעונה אחת, תעלומה המבקשת לבוא על פתרונה, רומן היסטורי וסיפור אהבה שסוחף את הקוראים למסע רגשי וספרותי עם שתי נשים שעשורים רבים מפרידים ביניהן.

בשנת 1916 יוצא הצייר אדוארד לפבר אל החזית ומשאיר מאחור את אשתו סופי בכפר קטן בצרפת. כמעט מאה שנים אחר כך, דייוויד הלסטון משאיר מאחור את אשתו ליב כשהוא מת מוות פתאומי וחסר פשר זמן קצר לאחר נישואיהם. בין המאות ובין הנשים קושרת תמונה אחת, "הנערה שהשארת מאחור", תמונה של סופי שצייר לפבר לפני צאתו למלחמה, ושאותה העניק דייוויד לליב בירח הדבש שלהם.

אולם גורלה של התמונה ושאלת הבעלות עליה חושפים קשרים עמוקים בהרבה בין שתי הנשים ואת מאבקיהן למען הדברים שבהם הן מאמינות בכל לבן (מאנגלית: תמי איינשטיין, הוצאת ידיעות ספרים, 436 עמודים).

האהבה לא צפויה

"הפונדק במפרץ רוז" הוא ספר ראשון בסדרה חדשה מאת דבי מקומבר, רומן על האפשרויות המפתיעות שהחיים טומנים בחובם ועל יכולתו של הלב להתאושש.

ג'ו מארי רוז מגיעה לעיירה השלווה סידֶר קוֹב בחיפוש אחר התחלה חדשה, לאחר שבעלה נהרג. כשהיא מגלה פונדק קטן העומד למכירה היא מחליטה לרכוש אותו, בתקווה למצוא נחמה. גם שני האורחים הראשונים של הפונדק במפרץ רוז זקוקים לנחמה. ג'וש וויבֶר חוזר למקום כדי לסעוד את אביו החורג השוכב על ערש דווי. השניים מעולם לא נטו חיבה זה לזה וג'וש מתקשה להאמין שכעת יוכלו לגשר על הפערים. אבל מפגש עם חברה ותיקה לספסל הלימודים בתיכון מוכיח, כי הסליחה לעולם אינה בלתי–אפשרית וכי האהבה יכולה לפרוח במקום הלא–צפוי ביותר.

אֶבי שבה לסידר קוב לחתונת אחיה, לאחר שנעדרה מן המקום 15 שנה בגלל אסון שגזל ממנה את נעוריה. לאט–לאט, היא טווה מחדש את הקשרים עם בני משפחתה ועם חבריה ומגלה שתוכל להמשיך בחייה אם רק תסלח לעצמה. יחד אתם לומדת ג'ו מארי ליהנות מביתה החדש ופוגשת שכנים ובעלי מקצוע שייעשו לידידי נפש (מאנגלית: א' ברעם, בהוצאת כתר, 353 עמודים).

אהבה שכתובה בכוכבים

"מקוללים" מאת ג'וזפין אנג'ליני הוא ראשון בטרילוגיית נעורים רומנטית. הלן המילטון בילתה את כל 16 שנותיה בניסיון להסתיר מאחרים עד כמה היא שונה, משימה לא קלה באי קטן ומבודד כמו נָנְטַקֶט, אשר הולכת ונעשית קשה יותר משנה לשנה.

הלן גבוהה מכל נערה אחרת בסביבתה, ולמרות היותה צנומה וגבעולית למראה היא חזקה באופן חריג, אפילו יחסית לבנים בגילה. לילה אחד הלן מתעוררת מסיוט נוראי על מסע נואש במדבר, ומגלה שהסדין שלה מלא חול ואבק. בבית הספר היא רואה חזיונות ובהם שלוש נשים מזילות דמעות של דם. כשהיא נתקלת לראשונה בלוּקַאס, אין לה שום דרך לדעת שנגזר עליהם לגלם את התפקידים הראשיים בטרגדיה שֶאֵלוֹת הגורל מתעקשות לחזור עליה שוב ושוב במהלך ההיסטוריה.

בשעה שהיא מגלה את הסודות על מוצאה ועל זהותה, היא מבינה שישנם מיתוסים שאינם סתם אגדות, אך ייתכן שאפילו עוצמות של אֵלים–למחצה לא יספיקו כדי לעמוד בפני הכוחות שמושכים אותם זה אל זה, וגם מנסים להפריד ביניהם.

תערובת של מתח, דרמה ורומנטיקה עם מינון מדויק של הומור (מאנגלית: יעל ענבר, בהוצאת מטר, 395 עמודים).

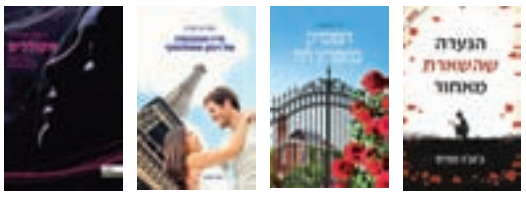

מוֹשַׁב הַשִּׁירָה

עמיר סגל

madorshira@gmail.com

קוד גנטי של רגשות

אליעז סגל מנסה לפענח את הדי-אן-איי של השירה, אבל מצליח לרגש יותר כאשר הוא חדל לשאוף לסדר

דנ"א הוא ספר השירה השני של המשורר אליעז סגל (אין קשר משפחתי, אבל יש חיבה עמוקה והערכה גדולה) והוא מסמל התפתחות משמעותית של סגל מאז יצא ספר שיריו הראשון, "שירים ראשוניים", ב–2009 (הוצאת חלונות/גוונים). סגל עוסק בנושאים שעניינו אותו אז – מבנים לוגיים והקשר שלהם לרגשות, בגידת הגוף ומסוגלות הנפש להתגבר על בגידה זו, אך הפעם עושה זאת בעדינות יתרה, במהלכים שיריים בשלים יותר, מלאים יותר.

אליעז סגל הוא משורר, אך קודם לכתיבת השירים שימש כפסיכולוג קוגניטיבי עד שחלה בפרקינסון. אפשר לתלות בביוגרפיה של סגל את ההסבר לבחירה בנושאי שיריו, אבל אין בכך צורך: השירים מדברים יפה מאוד בעצמם ובעד עצמם.

בשיר "היה היה" כותב סגל מפי בתו, שמסרת עליו, על הקוצב המוחי שהושתל בו בגלל מחלת הפרקינסון "והייתה לו קופסת / מתכת מתחת לעור / בחזה / וכשצווארו היה מתקשה / הוא היה מנסה לשלוט / בדבר הזה / ומעלה ומוריד תוך כדי צפצוף / את המתח המושרה במוחו / עד שהשריר היה מתרצה". בסוף השיר, תוהה המשורר מדוע בחר לדבר מפי בתו.

אפשר בהחלט להבין מדוע המשורר, שכותב על בתו: "עיניה נפקחות / לרגע היא / סיבת עצמה", שיהיה רגיש מספיק למבט בתו עליו בחולשתו, בקשייו, בסיטואציה הבלתי–אפשרית שבה מכשיר חשמלי מצפצף הוא הדרך היחידה שיש לאדם הזה, לאב הזה לילדים, לשלוט בגופו.

במחזור שירים שלם בשם "ארוס" (שם מעט צפוי ושחוק מדי) נכתבים זכרונות אהבה גופניים, ארוטיים, רומנטיים אל האישה. אי אפשר להפריד את תיאורי בגידת הגוף מזיכרון חדוות הגוף העולה בשירים אלו. בשיר אחד אלו כפות הרגליים, באחר הצוואר, בשיר נוסף הגב והעכוז מתחברים ומזכירים את המשתה של אפלטון.

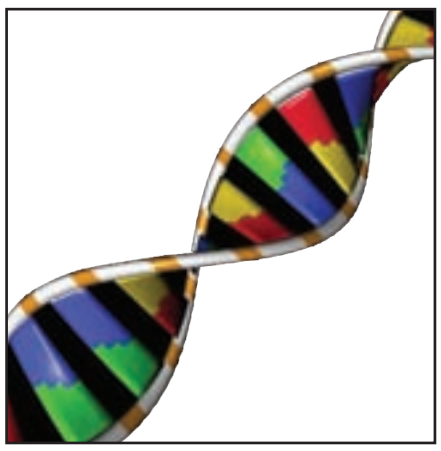

שרשרת די–אן–איי. שירים רבים המחפשים את הסדר הלוגי בעולם

אליעז סגל | דנ"א

בהמשך דן אליעז סגל בזקנה, בעתיד האפל, האפור הממתין לו. השיר "פעם" נפתח בשורות: "פעם / הייתי ילדים / הייתי ילדים מאושרים / הייתי ילדים עכשיו מאושרים" ומסתיים בשורה "אהיה זקנים לאחד ממתינים".

סופו של הספר מוקדש לשירה. "רחוב בתל אביב" מתכתב עם יצירתו של דוד אבידן; "משורר אחר" מחפש עקרון על בשירה; "הדבר הבא" הסוגר את הספר נוקט בגישה שמרנית מעט ושולל את התפיסה הזמנית, אפילו האופנתית, שיש בשירה אופנה, ובוודאי שאת מגמות השירה בתקופותיה השונות: "אין דבר כזה בשירה/ – הדבר הבא/ לא היה ולא יהיה/ השירה היא הדבר הזה// היה ויהיה// חוזר על עצמו בדייקנות/ ומשתנה/ בשלל יפעתו/ בשלל כיעורו/ הוא הדבר/ שאינו/ וישנו/ הוא הדבר הזה".

יש הרבה סדר ב"דנ"א" – שירים רבים מחפשים את הלוגיקה בעולם, את הסדר בשירה. הספר עצמו, המחולק לשערים שמבחינים בבירור בין נושאי השירים שבהם, מייצג גם הוא את הסדר הזה, וחבל. דווקא בשירים האישיים יותר, המסודרים פחות, סגל מצליח לגעת וליצור רגעים כואבים ויפים. כשהוא מנסה להסביר, לחלק לקטגוריות ולהיעזר בהן כדי להבין ולהסביר את העולם ואת מחשבותיו, כתיבתו חלשה יותר. אולי זו שאיפתו האישית של הלוגיקן שהוא, אך עוצמתו היא דווקא ברגש החופשי, יותר מאשר בסדר הנוקשה.

דנ"א, מאת אליעז סגל, פרדס הוצאה לאור, 2013, 76 עמודים.

סיפור

מעשה בחתול ובפקודת משימה

כתבה וציירה דפנה מאור, מושב רמות *

"אחרי שתעשו מחסום בצומת יהודיה, תיסעו לפארק הירדן. שם תעשו סיבוב בכל השטח. קיבלנו מידע שהמקום הפך בלילות לאתר ריכוז של גנבי בקר". כך מסר לנו, לשאולי ולי, איתן. בקול עמוק וסמכותי, פירט את המשימות העומדות לפנינו לאו־תו מוצאי שבת. הוא הדגיש שחובה לעשות סיור יסודי בפארק הירדן.

שאולי ואני מתנדבים כבר שנים רבות ב"מתמיד", אלה המתנדבים של משמר הגבול. תפקידנו לנסוע בג'יפ של מג"ב ברחבי דרום הגולן ולתפוס אנשים רעים, שלוקחים בלי רשות עגלים או טלאים, או את האימהות של העגלים והטלאים, ולפעמים לוקחים טרקטור או סתם מפרקים שעוני מים בשדות. אנחנו מקווים מאד לגלות אותם פעם ולתפוס אותם ממש בשעת מעשה.

בתחילת כל משמרת איתן נותן לנו משי־מות, מחתים אותנו על נשק, מספר לנו מה מקולקל בג'יפ, מה גנבו בשבוע שעבר ומז־כיר לנו איך לדבר נכון במכשיר הקשר. אז אנחנו יוצאים לפעילות, כלומר משייטים לנו ברחבי האזור, מספרים סיפורים, שאו־לי מהמושב שלו ואני מהמושב שלי. קצת חידוש מידע ועדכונים, קצת רכילות, קצת שמחה לאיד (מושבניקים...).

באותה משמרת, נסענו בכביש המקיף את פארק הירדן. כדי שהסיור יהיה ממש יסודי, ירדנו מהכביש אל תוך השטח, לראות בעז־רת הפנס המשטרתי הגדול את עץ השקמה הענק, עתיק היומין הצומח בתוך הפארק ודאי יותר ממאה שנים.

לפתע, "הי, שאולי, עצור! מה זה?" וש־אולי עצר, סובב את הג'יפ. באורות הרכב ראינו משהו מתנפנף בעוצמה על האדמה. התקרבנו לאט. "אני חושב שיש שם חתול", אמר שאולי. ירדתי מהרכב והתקרבתי לאט ובזהירות. שאולי נשאר להאיר על החשוד ולענות למכשיר הקשר. ליתר ביטחון, הרים מהרצפה של הג'יפ את אחד הרובים. מי יודע.

המשימה לא הייתה פשוטה, אפילו מפחי־דה. החתול היה גדול, עצבני (בצדק), מבוהל והשמיע קולות מצוקה ואימה. כל גופו – הראש, הזנב, הרגליים – היה קשור בשקיות פלסטיק ריקות. ניגשתי לאט, תוך השמעת מילים שנועדו להרגיע את החתול ואת עצמי, התחלתי להתיר את הקשרים. קשר אחר קשר, שקית אחר שקית, תוך שיחה עם החתול: "אל תדאג, יהיה בסדר, אנחנו מהמשטרה, באנו לעזור לך. שקט, חתולי, שקט". כשסיימתי להתיר את הפלסטיק הא־חרון מהזנב ברח החתול בהקלה ובמהירות. כל כך מהר ברח, ששכח להגיד תודה.

דיברנו בינינו, שאולי ואני, על אלה שבילו בשבת בפארק הירדן והשאירו חתול מעונה. ודאי ילדים "שובבים". אולי אימא שלהם אמרה: "נו, באמת, זה לא יפה ככה" ואולי אבא שלהם אמר: "יופי, גבר, איך הצלחת לקשור חתול כזה גדול, כל הכבוד!". אולי. שנינו הרגשנו שזו הייתה משימת הצלה חשובה מאוד. היינו מרוצים מעצמנו. ואז, במכשיר הקשר, הקול העמוק והסמכותי של איתן שאל מה קורה בפארק הירדן.

"טיפלנו בחתול, עבור!".

"חזור שנית, חתול? עבור!".

"כן, איתן. חתול. עבור!".

"חתול, אה? מחר בבוקר אתם במשרד בשמונה בדיוק לבירור הסיור. עבור!".

"כן, איתן, מחר בבוקר בירור, עבור". יופי, לפחות הצלחנו להפעיל כראוי את מכשיר הקשר.

חתול. ליתר ביטחון, שאלי הרים מהרצפה של הג'יפ את אחד הרובים

אם החיטה

מירי דג

machita106@gmail.com

דברים שיכולתי להיות וכבר לא אהיה

כנראה שכבר לא אהיה מדליסטית אולימפית ועוד הרבה דברים אחרים. אני לא נעשית צעירה יותר, אבל יש משהו מרגיע בכך שאני מוכנה להודות בפני עצמי שאולי הגיע הזמן לשחרר

האם יש דברים שכבר חמקו ממני מבעד לשנים והסיכוי שלי לעשותם נמוג? האם בכלל נכון לדבר בתקופתנו על דברים שאיני יכולה אולי לעשות לפני גיל 50? הרי אם 50 הוא "40 החדש" אז אני כולה כבת 40, קצת פחות אפילו, משמע אני ממש צעירה וכל העולם פרוש לפניי.

בימים חיוביים שלי אני מרגישה באמת כך, אבל לאחרונה, אני חושבת הרבה על דברים שכבר לא אהיה כנראה. לגבי חלקם, אני לא בטוחה שאי פעם יכולתי להיות, אבל מה שב־טוח שגם אם כן, זמנם עבר. "עת לכל" אמר קהלת, ואני לא מתווכחת עם החכם באדם.

כנראה כבר לא אהיה אנינת טעם. אם מי־שהו רוצה לפנק אותי בשוקולד, אין צורך שיפנק אותי במותג אירופי, הוא יכול לקנות לי את הזול (שוקולד פרה ממולא תות ואני מאושרת). אני לא בוחלת באוכל גורמה, אבל מעדיפה צלחת גדושה בפשטות קולינרית. אני גם לא אוהבת גבינות עזים ולא גבינות כחולות או מסריחות, וזה מעצבן אותי. נורא בא לי לעמוד במעדנייה ולהיראות מתוחכ־מת כשאני מבקשת לטעום ברי, מעט רוק־פור ולנשנש כל מיני אחרות, שאין לי מושג מה שמן, אבל אני שונאת את כל הגבינות האלה.

מישהו הסביר לי פעם שהחך מתפתח ויש לאלפו בגיל המתאים לטעמים שהוא לא מכיר. אז הנה עוד דבר שאני כנראה לא מאולפת בו. לפעמים, מישהו משכנע אותי לטעום קצת, אבל הפרצוף שאני עושה אחרי הביסון הראשון זהה תמיד: זעזוע וגועל. מזל שהבת שלי פתוחה לכל הטעמים שבעולם אז אני מצליחה להיראות "בעניינים" מדי פעם בזכותה ולעמוד בתור במעדנייה כשאר האנינים.

כנראה שכבר לא אלמד באוניברסיטה לתואר שני. רוב החברות שלי עשו זאת כבר מזמן, אבל אני, כרגיל, הייתי חסרת ידיעה לגבי "מה הייתי רוצה ללמוד", ודחיתי את ההחלטה. כיום ברור לי שישיבה מול שולחן וכתיבת עבודות אקדמאיות, או בילוי שעו־תיי בספריית הקמפוס ממש לא בשבילי. אל תבינו לא נכון, אני כן אלמד הרבה דברים אחרים.

כנראה שכבר לא אעשה בנג'י. רק מהמ־בט על מי שעושה מתהפכת לי הבטן. בדומה לכך, החלטתי לא לנסוע יותר ברכבות הרים. המערכת הסנסורית שלי לא עומדת יותר בגירויים מהסוג הזה. לפני כשנתיים, כש־היינו ב"דיסניוורלד" ונסעתי ברכבת הרים, הבטחתי לעצמי שזהו! אני אמשיך לנסוע ברכבות ולטפס על הרים, אבל אם תצרפו את שניהם – איבדתם אותי.

כנראה שלא אלך יותר עם חולצות בטן או במיני נועז. אם אני באמת חושבת על זה, אז עברו שנים מאז שעשיתי זאת, וגם כשהייתי יותר צעירה, יפה וחטובה, זה לא היה ממש הסגנון שלי. אבל כיום, כשזה נעשה לי ברור שעברתי את הגיל לכך באופן רשמי, פתאום אני משתעשעת במחשבה...

כנראה שכבר לא אהיה הבלבוסטה שמנקה תריסים או משפשפת סירים בשעות הפנאי שלה. לא בגלל שאני לא יכולה. לעבדות שלנו דווקא אין גיל. אני פשוט לא רוצה. נקודה. יש לי דברים יותר חשובים לעשות בחיים. מה למשל? רגע, תנו לי לחשוב... היה לי משהו... אה כן, לסיים לראות פרק ב"סקס של מאסטרס" ב–VOD.

כנראה שכבר לא אהיה מדליסטית אולימ־פית. כשהייתי צעירה הייתי אתלטית. בגיל ההתבגרות השתתפתי בתחרויות ריצה, קפצ־תי לגובה ושיחקתי כדורסל. פעילות גופנית תמיד נראתה לי חשובה ו"קולית". היום, הראש שלי עדיין עסוק לעתים בפנטזיות על כושר גופני שאני יכולה להשיגו, אבל מספיק שאאמץ שריר קצת יותר מהרגיל, וכבר הגוף שלי בוגד בי. אלוהים, כמה שזה מכעיס לה־יות כלואה בגוף חסר גמישות וכואב כרונית כשאת רוצה בעצם לעופף לך בנעלי ריצה חדשות, מצוידת בשרירים חזקים וביציבה של ג'מייקני ממוצע.

אני קוראת את הרשימה שכתבתי וחוש־בת שמצד אחד, תמיד עצוב לי לחשוב שיש משהו בחיים שכבר לא מתאים לי. הרי זאת הודאה שאני מזדקנת ושהיכולת שלי מצט־מצמת. ועובדתית, זה נכון, אני לא נעשית צעירה יותר. אבל יש גם משהו מרגיע בכך שאני מוכנה להודות בפני עצמי שאולי הגיע הזמן לשחרר את הפנטזיה כאילו הכול עוד יכול לקרות. כי גם אם "הכול" לא יכול לקרות, "המון" יכול לקרות! אני אלמד עוד הרבה דברים חדשים, אני אוכל לעתים אוכל גורמה, ואני אמשיך לנסות לעשות ספורט עד שהגוף שלי לא יסכים יותר לזוז. מצד שני, אני לא אקפוץ בנג'י, כי הפסקתי להרהר באפשרויות להתאכזר לעצמי, ולא אלך עם בטן חשופה או במיני קצרצר, כי יש גבול גם עד כמה אני רוצה להתאכזר לסביבה.

עמרם קליין
amramklein@yahoo.com

חברי כנסת בהתיישבות העובדת

א. סגן שר הביטחון ח"כ דני דנון (הליכוד ביתנו) הוא חבר המושב:
1. משמר השבעה.
2. משמר איילון.
3. משמרת.
4. שומרה.

ב. ח"כ זבולון כלפה (הבית היהודי) ויו"ר השדולה החקלאית בכנסת הוא חבר הקיבוץ:
1. משמרות.
2. משמר הנגב.
3. שומריה.
4. משמר העמק.

ג. ח"כ יצחק וקנין (ש"ס), פעיל בשדולה החקלאית בכנסת, הוא חבר המושב:
1. אבן מנחם.
2. שומרה.
3. גורן.
4. יערה.

ד. ח"כ אורלי לוי-אבקסיס (הליכוד ביתנו) היא תושבת הקיבוץ:
1. בית אלפא.
2. חפציבה.
3. נוה איתן.
4. מסילות.

ה. ח"כ עופר שלח (יש עתיד) מתגורר במושב:
1. גינתון.
2. גבתון.
3. דלתון.
4. רשפון.

ו. טריוויה למתקדמים:
מה הקשר בין היישוב הקהילתי ברקן שבשומרון והכפר הדרוזי חורפיש שבגליל העליון?

ח"כ יצחק וקנין

ח"כ אורלי לוי-אבקסיס.
צילום מורן מעיין

ח"כ עופר שלח.
צילום: ראובן קסטרו

תשובות:

א. 3.
ב. 3.
ג. 4.
ד. 4.
ה. 1.
ו. "חורפיש" בערבית, פירושו "ברקן" (השיח הקוצני) בעברית.

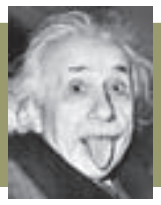

amosquitoz@gmail.com עמוס צימרמן ©

תשבץ היגיון מס' 59

מאוזן:

1. מה קורה לפצעיו של רומנו שנולד בעברית הראשונה? (6); 4. סגר אותם עם בריח ונמוג (4); 8. (עם 3 מאונך) תעשה הסבה לגבוה (4); 9. השוטר הצבאי ניסה להיות כמו הקורעת (6); 11. מנה קוף לא רחב בז'אנר ספרותי (כ"ח) (3,4); 12. (עם 13 מאוזן) אלה שמסרו אותה בקרנות ניהול (6); 13. ראו 12 מאוזן; 15. (עם 20 מאונך) הרגשני אולי מצוין (9); 18. סופרנו זעיר לא יכול לזוז (6); 19. טיל שחוזר נקי (2); 21. הראה את הדרך לירידת המחירים (4); 22. הלוע שלי קטן וקשור לכסף (6).

מאונך:

1. כהן סמך על זה שבקרוב יתחתן (5); 2. נמצאו בשפה היוונית (5); 3. ראו 8 מאוזן; 5. סמולרצ'יק ישן עם סוכרים (5); 6. זאת שכפופים לה לא הגיבה בנוגע לחלק אחד בארוחה (5); 7. מתווספות זמרות בחצי כוח (7); 10. השחקן אומר לילדו כי האוכל עומד לעלות לו (3,4); 13. תני לה בוסה איפה ששוכבים הרובים (5); 14. תן חומר בניין לזה שהתחייב (5); 16. יחלקו אותן לשניים, זו עבודתו של רני רהב (5); 17. באיזה רחוב פאר אוגר כוחות? (5); 20. ראו 15 מאוזן.

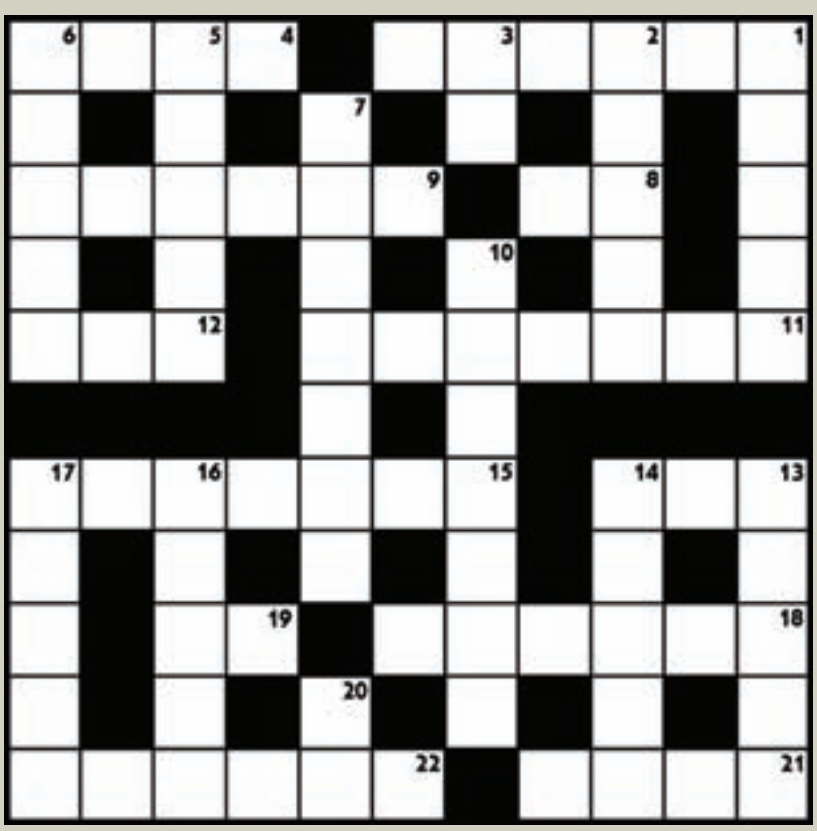

תשובות לתשבץ מס' 58:
מאוזן: 1. מכמורת; 4. פשוש; 8. זורו; 9. מרצינה; 11. סקרמנטו; 12. אמת; 13. פופ; 15. פרטיזני; 18. אבן צור; 19. טלית; 21. תיקן; 22. מתפתחת.
מאונך: 1. מפוקס; 2. מחזור; 5. שפירא; 6. שלהבת; 7. מריונטה; 10. מנופחות; 13. פראית; 14. פינוק; 16. זולגת; 17. יודפת.